

Modum kommune

ØKONOMIPLAN 2024-2027

BUDSJETT 2024

Innhold

Innledning.....	3
Økonomiske forutsetninger.....	5
Økonomiske utviklingstrekk	5
Statsbudsjettet	5
Befolkningssammensetning	6
Lokale vedtak/innstillinger	7
Økonomiske måltall	8
Hovedgrep for økonomiplanperioden.....	10
Aktivt deltakende liv	10
Økt attraktivitet	11
Miljø- og klimavennlig kommune	12
Dialog og samarbeid	13
Driftsbudsjettet.....	15
Sektorenes driftsramme i økonomiplanperioden	18
Støtte og utvikling.....	21
Familie og oppvekst.....	24
Helse og velferd	26
Kultur og fritid	28
Teknisk og miljø	31
Organisasjon.....	36
Investeringer.....	38
Kommunedirektørens forslag	45

Vedlegg:

1. Talldel kommunedirektørens forslag
2. Budsjett for tilsyn og kontroll
3. Endring i betalingssatser
4. Gebyrregulativ
5. Budsjettpremisser og tekniske forutsetninger
6. Klimabudsjett
7. Hovedgrep for økonomiplanperioden

Innledning

Kommunedirektøren legger med dette fram sitt forslag til budsjett for Modum kommune for 2024 og økonomiplan for perioden 2024-2027.

Budsjettforslaget legger opp til satsinger og utvikling av tjenestetilbudet i tråd med kommuneplanens målsettinger.

I planperioden vil Modum kommune få økt befolkning, særlig innen de eldste aldersgruppene. Forenklet kan vi si at i Modum har det blitt cirka 50 flere personer over 80 år til sammen de siste ti årene, mens de neste 10 åra vil det stige med 50 hvert år. Dette vil medføre økt behov for kommunale tjenester. Også i yngre aldersgrupper er det et økende behov for blant annet pleie- og omsorgstjenester.

Politiske utvalg har lagt fram rapporter om fremtidens eldreomsorg og om fremtidens grunnskole. Begge rapportene skisserer et betydelig investeringsbehov fremover. Kommunedirektøren foreslår en årlig økning av rammen for pleie og omsorg, primært til styrking av hjemmebaserte tjenester. Det foreslås samtidig å investere i Modumheimen, både med møteplasser for hjemmeboende og med flere sykehjemsplasser.

Det er lagt til grunn bygging av Familiens hus, og fullfinansiering av dette i 2024. Det foreslås satt av midler til Vikersund skole med idrettshall mot slutten av perioden.

De kommunale budsjettene er fortsatt preget av urolige og usikre tider i Europa. Den høye flyktingestrømmen kan forventes å fortsette også i 2024. Økt bosetting av flyktninger følges opp med gode kommunale tjenester. Det budsjetteres med økte tilskudd og egen reservepost til dette formålet.

Modum kommunes økonomiske rammer oppleves som stramme, så tydelig prioritering er nødvendig for å sikre både ønsket utvikling og økonomisk bærekraft i årene framover. Ressursbehovet forventes å øke mer enn tilgjengelige ressurser. I dette planforslaget går økte inntekter med til behovsvekst innen pleie og omsorg, bosetting av flyktninger og ikke minst til betydelig økte lånekostnader. Det innebærer at økte behov på andre områder må dekkes ved omdisponeringer innen dagens rammer. Alle etater legger derfor fram forslag til omprioriteringer og endringer i tjenestetilbud.

For å finansiere økte lånekostnader som følge av investeringene foreslår kommunedirektøren følgende i økonomiplanperioden:

Økt utbytte fra kraftselskaper

Det utarbeides ny utbyttestrategi i samarbeid med Modum kraftproduksjon KF og Kraftia AS. Eierstrategi for Vardar utarbeides i samarbeid med øvrige eierkommuner. Det forutsettes økt utbytte på 10 millioner kroner fra 2024.

Eiendomsskatt

Kommunedirektøren foreslår at modeller for eiendomsskatt utredes i 2024 med tanke på innføring av generell eiendomsskatt fra 2025. Det er innarbeidet 15 mill. kr i eiendomsskatt i 2025, og økning til 20 mill. kr i 2026 og 25 mill. kr i 2027.

Effektivisering gjennom strukturendring og samlokalisering

Innen skole vil arbeidet med fremtidig skolestruktur legges fram til politisk behandling samtidig som økonomiplanen. Kommunedirektøren har ikke forutsatt effekt av eventuell endret skolestruktur i økonomiplanperioden.

Innen helse og velferd er målet at en stadig større del av befolkningen skal klare seg med tjenester på et lavere omsorgsnivå. Det pågående dreiningsarbeidet vil medføre flere endringer i tjenestetilbudet utover i perioden. Det samlede ressursbehovet innen etaten vil likevel øke i planperioden, som følge av den forventede befolkningsutviklingen.

Klima og miljø

Et varmere og våtere klima må håndteres også lokalt. Vi må både gjøre tiltak for å reduseres utslipp og samtidig gjøre klimatilpasninger. Det er behov for høyere omstillingstakt, både for samfunn og for enkeltindivider. Dette gir også muligheter for nye næringer og energiløsninger.

Kommunestyret vedtok klima- og energiplan i 2023, og denne vil følges opp med tiltak i økonomiplanperioden. Budsjettvedtak for 2023 om 500 000 kr til å styrke arbeidet med en miljø- og klimavennlig kommune videreføres.

I tråd med handlingsplan for investeringer i vann og avløp, budsjetteres det med midler til ny reservevannsforsyning, til oppgradering av Bårud renseanlegg, samt opptrapping i utskifting av ledningsnett – med til sammen 303 mill. kr i planperioden. Investeringer innen vann og avløp skal finansieres gjennom økte gebyrinntekter. Kommunestyret har ved behandling av handlingsplanen lagt til grunn en gebyrøkning for vann og avløp på 50 prosent fram mot 2032 for en ordinær abonnent.

Arbeidskraft

Det har blitt en merkbart større utfordring å få tilstrekkelig bemanning og kompetanse de seneste årene. Norge står, i likhet med andre land, overfor store utfordringer med tilgang på personell.

Situasjonen blir enda strammere mot 2040. Dette er utgangspunktet for blant annet Helsepersonellkommisjonens rapport, som peker på at vi må inn på et mer bærekraftig spor, og at dette krever ny holdning og ny politikk på en rekke tiltaksområder.

I Modum er vi i gang med en rekke tiltak som kan bedre situasjonen; digitalisering, flere heltidsstillinger, oppgavedeling, rekrutteringstiltak, samarbeid med frivillige osv.

Det er behov for en forsterket innsats, og det er igangsatt et utredningsarbeid som grunnlag for fremtidige prioriteringer. Kommunedirektøren foreslår å sette av 1 mill. kr til nye eller forsterkede tiltak.

Vikersund 30. oktober 2023

Aud Norunn Strand
Kommunedirektør

Økonomiske forutsetninger

Økonomiske utviklingstrekk

Krig i Europa, et rekordhøyt antall ukrainske flyktninger, samt høye priser øker utgiftene på flere områder. Det prioriteres at alle fortsatt skal ha gode velferdstjenester. Trygghet og beredskap prioriteres høyt. Den grønne omstillingen ivaretas og innsatsen for å nå klimamålene fortsetter.

Regjeringen vil bevare det gode utgangspunktet Norge har, med blant annet lav arbeidsledighet og høy sysselsetting. Fortsatt øker sysselsettingen, og risikoen for brått økonomisk tilbakeslag vurderes mindre nå enn på samme tid i fjor. Det er et mål at prisveksten dempes og dermed at folks kjøpekraft bedres. Det er forventet at prisveksten går ned neste år. Det vil også ha effekt på rentepolitikken.

Statsbudsjettet

Regjeringen legger opp til en realvekst i kommunesektorens frie inntekter på 6,4 mrd. kroner. Dette tilsvarer en realvekst på 1,3 prosent. Av veksten får kommunene en økning i frie inntekter på om lag 5,1 mrd. kroner. Merkostnader på grunn av demografi er beregnet til 3,1 mrd. kroner og merkostnader til pensjon er beregnet til 1,8 mrd. kroner. Dette gir et økt handlingsrom for kommunene på 0,2 mrd. kroner.

Det er gitt føringer på handlingsrommet:

- 150 mill. kroner til psykisk helse og rus
- 100 mill. kroner er fordelt til de kommunene som taper mest på modellen for gradert basiskriterium
- 40 mill. kroner til styrking av helsestasjon- og skolehelsetjenester

Fra 2023 til 2024 er det på landsbasis en nominell vekst i kommunens inntekter på 4,7 prosent (fra anslag på regnskap). For Modum utgjør veksten 6 prosent. Kommunal deflator for 2024 er beregnet til 4,3 prosent.

Pris- og lønnsvekst

Pris- og lønnsvekst samlet for kommunesektoren (deflator) er anslått til 4,3 prosent for 2024.

Lønnsveksten er beregnet til 4,9 prosent og prisvekst på varer og tjenester er beregnet til 3,4 prosent.

Skattøre

Den kommunale skattøren angir hvilken andel av skatt av alminnelig inntekt for personlige skattytere som tilfaller kommunesektoren. Skattøren for kommunene har en nedgang på 0,2 prosentpoeng, til 10,95 prosent. Skatteinntektene anslås etter dette å utgjøre 40 prosent av kommunesektorens samlede inntekter i 2024.

Kommunesektorens inntekter fra skatt på inntekt og formue anslås med dette opplegget å utgjøre 263,5 mrd. kroner i 2024, en nominell reduksjon på 5,7 prosent fra 2023.

Satsinger/endringer i rammetilskuddet

	Endring rammetilskudd for kommunene	Modums andel i kr 1000
Nytt prøvegjennomførings-system i skolen	- 6,6 mill. kr	- 17
Gratis deltids plass SFO på 2. trinn, helårseffekt av endring i 2023	+ 690 mill. kr	+ 2 189
Gratis barnehage fra 3. barn, helårseffekt av endring i 2023	+ 24 mill. kr	+ 56
Redusert pensjonspåslag private barnehager	- 57,5 mill. kr	- 133
Reduksjon makspris barnehage, helårseffekt av endring i 2023	+ 66,8 mill. kr	+ 156
Reduksjon i makspris barnehage fra 1. aug 2024	+ 1 560,1 mill. kr	+ 3 636
Pasienttilpasset basistilskudd fastleger, helårsvirkning av endring i 2023	+ 250 mill. kr	+ 677
Økt barnetillegg i kvalifiseringsprogrammet, helårseffekt av endring i 2023	+ 1 mill. kr	+ 3
Økte sosialhjelpssatser med 10%, helårseffekt av endring i 2023	+ 295,8 mill. kr	+ 795
Endringer i kontantstøtte – konsekvenser for barnehage	+ 119,7 mill. kr	+ 280
Ny opplæringslov	+ 47,2 mill. kr	+ 120

Rentekompensasjonsordning og tilskuddsordning for læringsarenaer og utstyr

Regjeringen foreslår å innføre en rentekompensasjonsordning for investeringer i lokaler og større utstyr som bidrar til en mer praktisk og variert skole. Ordningen får en investeringsramme på totalt 8 mrd. kroner, hvor 1 mrd. kroner fases inn hvert år i 8 år. Med ordningen vil staten betale for kommunenes renteutgifter knyttet til slike investeringer.

Bo trygt hjemme-reformen

Regjeringen foreslår å bevilge 75 mill. kroner i økte bevilgninger til oppfølging av stortingsmeldingen for et mer aldersvennlig samfunn. Det foreslås også å bevilge 58 mill. kroner til arbeidet med å utvide Tørn fra et prosjekt for omsorgstjenesten til et program for hele helse- og omsorgstjenesten. I tillegg foreslås det 4 mill. kroner til tiltaket Jobbvinner – et nasjonalt prosjekt for å rekruttere og beholde sykepleiere og helsefagarbeidere i de kommunale helse- og omsorgstjenestene. Det foreslås også 10 mill. kroner til en veiledningstjeneste for studenter og ansatte i de kommunale helse- og omsorgstjenestene.

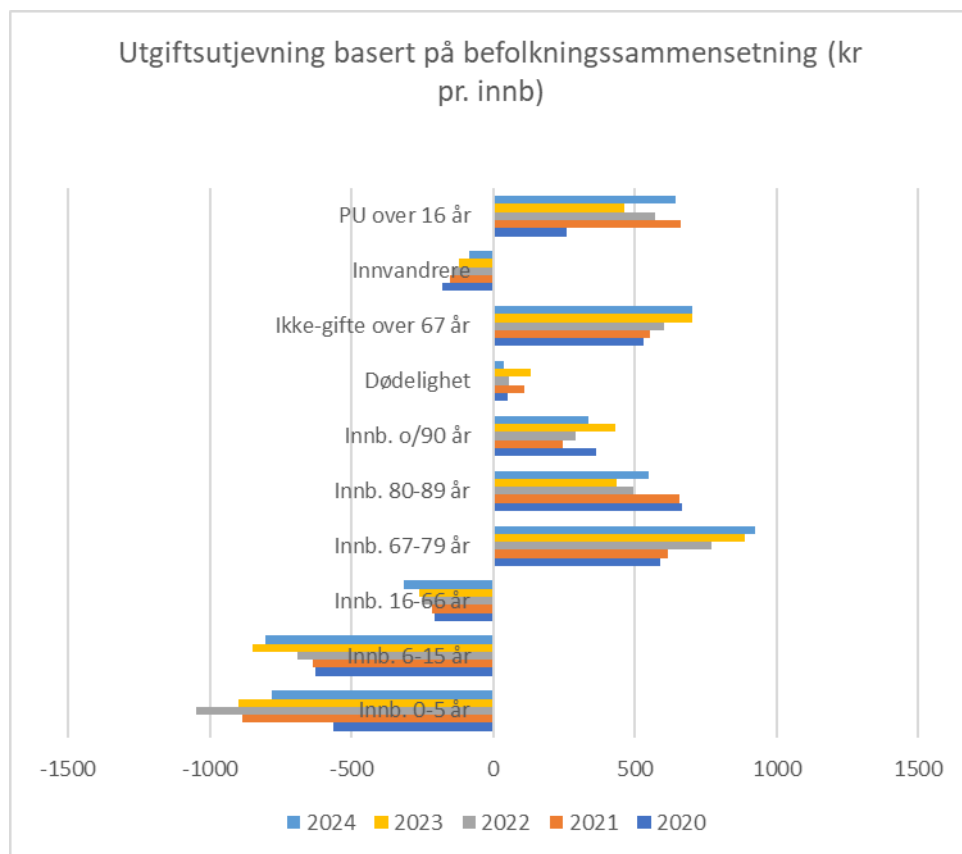
Tilskudd ressurskrevende brukere

Kompensasjonsgraden beholdes uendret på 80 prosent. Innslagspunktet økes fra 1,526 mill. kroner til 1,608 mill. kroner.

Befolkningssammensetning

Befolkningssammensetningen i kommunen har betydning for skatteinntekter og rammetilskudd, samt for hvilke tjenestetilbud som etterspørres.

Gjennom inntektssystemet gis utgiftsutjevning tilskudd/trekk basert på kommunens andel av innbyggere innenfor ulike grupper. Som det fremgår av figuren nedenfor har Modum relativt få i de yngste aldersgruppene, mens det er relativt mange eldre. Noe som også er verdt å merke seg er at innbyggere i yrkesaktiv alder (16-66 år) er lavere enn gjennomsnittet. Andre grupper som skiller seg klart ut fra gjennomsnittet er antall PU-klienter over 16 år.

Lokale vedtak/innstillinger

Det har i 2023 blitt gjort en rekke vedtak som har betydning for budsjett 2024.

Sak	Tiltak	Beløp
K-sak 03/23 Oppfølging budsjett	Endringer i vedtatt statsbudsjett	1,753 mill. kr
K-sak 15/23 Oppfølging Modum boligeiendom KF	Tomgangsleie og reduksjon av salg renholdstj. til KF	0,950 mill. kr
K-sak 30/23 Tiltak flyktninger	Fordeling av flyktningetilskudd til etatene	14,940 mill. kr
K-sak 48/23 Økonomirapport 1. tertial	Makspris barnehage og strakstiltak oppvekst	2,380 mill. kr
K-sak 58/23 Mulig økning basistilskudd leger	Økning basistilskudd	1,500 mill. kr
K-sak 66/23 Ny etatsinndeling	Omfordeling mellom etater	
F-sak 51/23 Visit Norefjell videre engasjement		0,100 mill. kr
Økonomirapport 2. tertial	Økning sosialhjelp med 10%	1,500 mill. kr

Økonomiske måltall

Kommunestyret vedtok i sak 92/19 økonomiske måltall for Modum kommune. Det var lagt til grunn et fortsatt moderat investeringsnivå. Det har vært politisk ønske om å utrede investeringsprosjekter som ikke kan gjennomføres innenfor disse stramme rammene. Kommunedirektøren har i sitt forslag til økonomiplan derfor innarbeidet et høyere investeringsnivå. Dette innebærer brudd med vedtatte økonomiske måltall. Kommunedirektøren mener det kan være forsvarlig dersom det samtidig vedtas nye finansieringsgrep. Det foreslås økt utbytte fra kraftselskapene, innføring av eiendomsskatt, økte gebyrinntekter og økt avdragstid.

Økonomiske måltall bør oppdateres gjennom egen sak.

Økonomisk handlingsrom

Resultatgrad som sikrer sunn økonomi

Ifølge statsforvalteren bør nivået på netto driftsresultat være 3 %. Teknisk beregningsutvalg anbefaler et nivå på 1,75 %. Måltallet må vurderes ut fra behov for egenfinansiering av investeringer og behovet for oppbygging av buffer. Det budsjetteres med et netto driftsresultat på 23,7 mill. kr i 2024, noe som tilsvarer 1,75 % av brutto driftsinntekter.

Vedtatt måltall:

Netto driftsresultat skal være minst 1 % og økes til 1,5 % i perioden fram til 2027.

Forsvarlig gjeldsutvikling

Modum har lav netto lånegjeld sammenlignet med mange andre kommuner. For 2022 utgjorde netto lånegjeld 50,9 % for kommunekonsernet, mens det på landsbasis utgjorde 91 %. I 2022 utgjorde netto finansutgifter 2,4 % av driftsinntektene i Modum kommune.

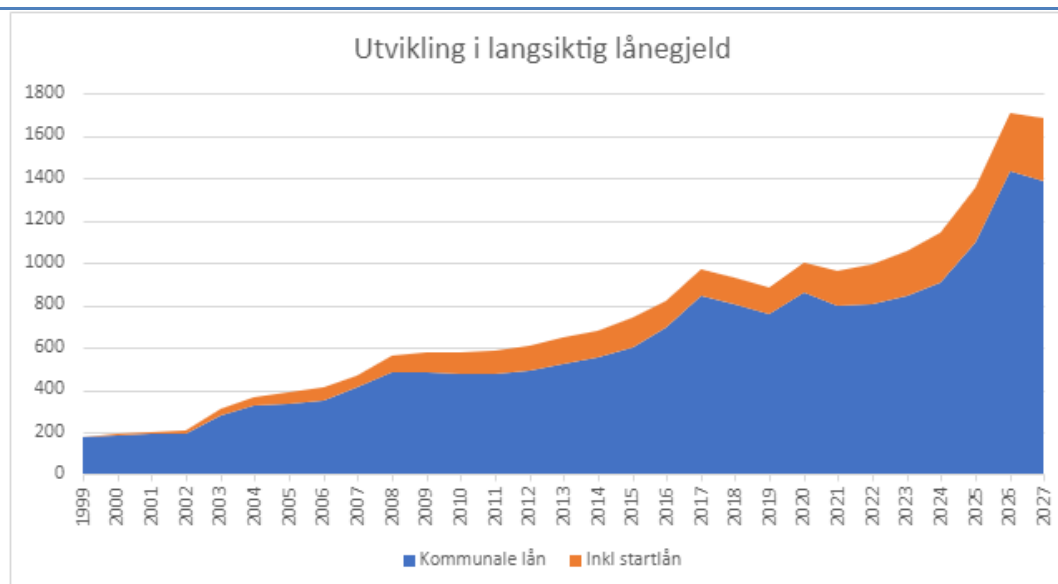
For å sikre økonomisk handlefrihet bør Modum fortsatt ha lav gjeldsgrad. Det budsjetteres imidlertid med en betydelig gjeldsøkning i perioden.

Det budsjetteres med netto finansutgifter på 41,4 mill. kr i 2024. Dette tilsvarer 3 % av brutto driftsinntekter. Det budsjetteres med et låneopptak til investeringer som gjennomsnittlig utgjør 195,1 mill. kr pr. år.

Korrigeres det for større investeringer innenfor selvkostområdet, reduseres gjennomsnittet i økonomiplanperioden til 119,3 mill. kr pr. år.

Vedtatt måltall:

- *Netto lånegjeld skal utgjøre mindre enn 75 % av brutto driftsinntekter.*
- *Netto finansutgifter skal ikke overstige 5 % av driftsinntektene.*
- *Lånefinansierte investeringer skal over tid ikke overstige 70 millioner kroner per år.*

Tilstrekkelige økonomiske reserver

Økonomiske reserver setter kommunen i større grad i stand til å håndtere svingninger. Det er generelt anbefalt at kommunene bør ha et disposisjonsfond på over 8 %. God arbeidskapital/likviditet sikrer evnen til å betale forpliktelsene etter hvert som de forfaller.

I 2022 utgjorde disposisjonsfond 10,3 % av brutto driftsinntekter. I økonomiplanperioden er det lagt opp til å overføre maksimalt fra driftsregnskapet som egenkapital til investeringer. Dette betyr at det ikke budsjetteres med avsetninger til disposisjonsfond i økonomiplanperioden.

Arbeidskapital i prosent av brutto driftsutgifter lå for Modum på 13,4 %, mens landet hadde 21,7 % i 2022.

Vedtatt måltall:

- *Disposisjonsfond skal utgjøre minst 8 % av brutto driftsinntekter.*
- *Arbeidskapital skal ligge på nivå med landsgjennomsnittet.*

Hovedgrep for økonomiplanperioden

Kommuneplanens samfunnsdel 2022–2032 setter retning for hvordan Modumsamfunnet skal utvikles videre i tråd med FNs bærekraftsmål.

Under vises et utvalg av overordnede indikatorer for å vurdere om Modumsamfunnet er på vei i riktig retning. Dette er indikatorer som er hentet fra ulike temaplaner i kommunen. Samfunnsdelen skal gi retning for årlige satsinger og tiltak, samt for prioriteringer i budsjett og økonomiplan. Den består av fire satsingsområder med underliggende veivalg.

Aktivt deltagende liv

Aktivt deltagende liv sier noe om den enkeltes muligheter for deltakelse i lokalsamfunnet. I Modum skal alle ha like muligheter for å delta i skole-, arbeids- og samfunnsliv. God inkludering bidrar til å hindre utenforskap og skape et attraktivt lokalsamfunn med små forskjeller, høy tillit og god livskvalitet. (Fra kommuneplanens samfunnsdel)

Modum kommune bidrar til å realisere følgende av FNs bærekraftsmål:

Utvalgte indikatorer for satsingsområdet:

Indikator	2019	2020	2021	2022
Andel innbyggere 80 år og eldre uten institusjonsopphold	88,7%	89,0%	89,9%	90,3 %
Sysselsatte i alder 30-61 år	81,2 %	80,2 %	81,5 %	81,5 %
Andel elever som opplever en trygg og god skolehverdag	93,6 %	96,0 %	86,0 %	88,7 %
Andel barn med barnevernstiltak	5,3 %	5,4 %	4,9 %	4,7 %
Antall medlemmer i idrettslag	5351	5053	4696	4539
Antall aktiviteter i Fritid 123				149

Indikatorene som er valgt sier noe om satsingsområdet Aktivt deltagende liv. De vil ikke dekke alle veivalgene, men er overordnede nok til i sum å si noe om utviklingen går i riktig retning.

Samfunnsdelen har gjort overordnede veivalg innenfor dette området. Fra og med budsjettåret 2024 prioriteres disse hovedgrepene for å oppnå målsettingene i samfunnsdelen:

Overordna veivalg	Hovedgrep for økonomiplanperioden
Trygg og god oppvekst	- Familiens hus innebærer tidlig innsats og treffsikre lavterskeltilbud. Det settes av investeringsmidler til nybygg for å samlokalisere de ulike tjenestene. - Styrke arbeidet med foreldrestøtte - Ny Vikersund skole og idrettshall - Stimulere til møteplasser for barn/ungdom

Jobbe forebyggende	- Videreutvikle samarbeidsmodell for tidlig innsats rundt barn og unge (BTI) - Utvikling i tiltak og nye måter å jobbe på som fremmer voksne og eldre sine muligheter til å ta ansvar for egen helse og livssituasjon
Aldersvennlige lokalsamfunn	- Utvikle en boligpolitikk som fremmer eldre sin mulighet til å bo i egen bolig - Invitere til innbyggerdialog og medvirkning - Stimulere til gode møteplasser på tvers av generasjoner - Videreutvikle tilbudet ved Modumheimen med flere sykehjemsplasser og tilbud til hjemmeboende
Frivillig engasjement	- Utarbeide frivilligstrategi m/handlingsprogram - Samskaping med frivilligheten og lokalt næringsliv
Styrke tilknytningen til arbeid	- Etablere tverrfaglig prosjekt som skal anbefale samhandlingsmodell med tiltak for økt yrkestilknytning. - Utrede tiltak for å sikre kommunen tilgang på tilstrekkelig bemanning og kompetanse

Økt attraktivitet

Det er noen utviklingstrekk i samfunnet som Modum i liten grad kan påvirke. Dette er globale trender med økt antall eldre, færre yngre og økt urbanisering og sentralisering. Som en sentral østlandskommune opplever Modum vekst i befolkningen, men vi ønsker i større grad å trekke til oss unge i yrkesaktiv alder. Andre utviklingstrekk kan gi Modum flere muligheter, blant annet mer fokus på bærekraftig utvikling og tilpassing til et arbeidsliv som gjør det mulig å bo og arbeide andre steder enn i sentrum.

Modum vil være en attraktiv bokommune. Kommunen ligger geografisk godt plassert og det er gode muligheter for å bo både landlig og samtidig sentralt. Plasseringen gir også muligheter for å se Modum i et større geografisk område for bo- og næringsutvikling. Modum har blant annet startet et nytt samarbeid med øvrige kommuner i Ringeriksregionen om strategisk næringsutvikling. (Fra samfunnsdelen)

Modum kommune bidrar til å realisere følgende av FNs bærekraftsmål:

Utvalgte indikatorer for satsingsområdet:

Indikator	2019	2020	2021	2022
Antall innbyggere alder 20-44 år (31.12.)	4223	4201	4238	4323
Antall arbeidsplasser i kommunen	5955	5756	5717	5647
Plassering i kommunebarometeret	163	92	61	71
Aktivitet i tettsteder – antall ansatte i sentrums kjerner	435	461	465	494
Antall lag/foreninger (frivillighetsregisteret)				188

Indikatorene som er valgt sier noe om satsingsområdet Økt attraktivitet. De vil ikke dekke alle veivalgene, men er overordnede nok til i sum å si noe om utviklingen går i riktig retning. Samfunnsdelen har gjort overordnede veivalg innenfor dette området. Fra og med budsjettåret 2024 prioriteres disse hovedgrepene for å oppnå målsettingene i samfunnsdelen:

Overordna veivalg	Hovedgrep for økonomiplanperioden
Økt attraktivitet for unge og yrkesaktive mennesker	- Planlegging av attraktive sentrumsnære boligområder og nye løsninger for førstehjem - Fullføre planlagt bredbåndutbygging - Bredt tilbud av aktiviteter på fritiden (barn/voksne)
Tettsteder med gode sentrumsfunksjoner	- Planlegging av fysiske tiltak for tilgang til sentrumsområder for gående og syklende (Jarenveien prioriteres) - Bygge opp under næringsgrunnlag i sentrum gjennom fortetting og utbygging.
Bedre kollektivtilbud	- Fortsatt arbeide for reelt persontogtilbud på Randsfjordbanen
God næringsutvikling og tilstrekkelig med næringsarealer	- Sørge for tydeligere kommunal organisering av næringsarbeidet - Utarbeide toårige handlingsplaner for næring
Lokale opplevelser og tilbud	- Opprettholde kommunale tilbud i Furumo svømmehall, Modum kulturhus/kino, Modum bibliotek, Modum kulturskole - Opprettholde kommunal støtte til Blaafarveværket, Vikersund hoppcenter og Krøderbanen på samme nivå som i 2023.
Bærekraftig tjenesteutvikling	- Forbedre arbeidsprosessene gjennom økt digitalisering - Vurdere samarbeid med andre kommuner der det er hensiktsmessig - Ivareta gode tjenester i møte med økt antall flyktninger og økonomisk uro. - Prioritere ressurser til pleie og omsorg i tråd med befolkningsutvikling - Sikre nødvendig økonomisk handlingsrom ved innføring av eiendomsskatt og økt utbytte fra kraftselskaper. - Omstilling av kommunens tjenestetilbud, jfr. etatenes budsjettforslag. - Utarbeide tiltaksplan for å sikre tilgang på arbeidskraft til kommunale tjenester.

Miljø- og klimavennlig kommune

Modum kommune skal bidra til et mer miljø- og klimavennlig samfunn. Modum har i arbeidet med klimaplanen valgt flere retninger; redusere klimautslipp, samt behandle areal og transport i et klimaperspektiv. Klimaendringene vil påvirke natur og samfunn på kort og lang sikt. Global oppvarming og tap av biologisk mangfold er blant de største miljøutfordringer samfunnet står overfor. (Fra samfunnsdelen)

Modum kommune bidrar til å realisere følgende av FNs bærekraftsmål:

Utvalgte indikatorer for satsingsområdet:

Indikator	2019	2020	2021	2022
Klimagassutslipp i kommunen	45883	44660	45161	
Jordbruksareal i drift		51521	51114	51574
Hygienisk og stabil drikkevannsforsyning	97,1 %	98,5 %	91,0%	91 %
Antall boliger i tettbygde strøk	4894	4992	5031	5083

Indikatorene som er valgt sier noe om satsingsområdet Miljø- og klimavennlig kommune. De vil ikke dekke alle veivalgene, men er overordnede nok til i sum å si noe om utviklingen går i riktig retning. Samfunnsdelen har gjort overordnede veivalg innenfor dette området. Fra og med budsjettåret 2024 prioriteres disse hovedgrepene for å oppnå målsettingene i samfunnsdelen:

Overordna veivalg	Hovedgrep for økonomiplanperioden
Redusert klimautslipp i kommunen	- Iverksette tiltak vedtatt i kommunens klima- og energiplan, blant annet energiøkonomisering i kommunale bygg. Det opprettes stilling som klima- og miljørådgiver. - Tilby kultur- og fritidstilbud lokalt (reduere transport)
Bærekraftig utbygging	- Ved rullering av arealdelen må framtidig utbygging planlegges i tråd med vedtatt klima- og energiplan med kompakt og miljøvennlig stedsstruktur. Det må videre tas hensyn til naturinngrep og nedbygging av dyrka mark. - Legge til rette for ny energi
Godt vann	- Investeringer i ledningsnett, renseanlegg og reservevannskilde.
Naturmangfold	- Utarbeide plan for naturmangfold
Sikret ressursgrunnlag for matproduksjon	- Utarbeide kommuneplanens arealdel - Videreutvikle samarbeidet med Grønt fagsenter
Forebygge konsekvensen av klimaendringer	- Det prioriteres midler til å utbedre overvannsløsninger slik at skader ved ekstremvær reduseres

Dialog og samarbeid

Kommunene får stadig flere og mer komplekse oppgaver. Samtidig som økonomien i det offentlige Norge blir trangere, øker forventningene til hva kommunen skal utrette. Flere av utfordringene kommunene møter, som klimaendringer og økt sosial ulikhet, er sammenvevde og har ingen enkle løsninger.

Modum kommune bidrar til å realisere følgende av FNs bærekraftsmål:

Utvalgte indikatorer for satsingsområdet:

Indikator	2019	2020	2021	2022	2023
Valgdeltagelse	64,7 %		74,4 %		56,5 %
Åpenhetsbarometeret		242	241	98	204

Indikatorene som er valgt sier noe om satsingsområdet Dialog og samarbeid og er overordnede nok til å si noe om utviklingen går i riktig retning. Samfunnsdelen har gjort overordnede veivalg innenfor dette området. Fra og med budsjettåret 2024 prioriteres disse hovedgrepene for å oppnå målsettingene i samfunnsdelen:

<i>Overordna veivalg</i>	<i>Hovedgrep for økonomiplanperioden</i>
<i>Økt dialog og samhandling med innbyggere, næringsliv, frivillig sektor og andre</i>	- Utarbeide frivilligstrategi m/handlingsplan - Bruke biblioteket og kulturhus som arena for samhandling, debatt og meningsutveksling - Ta i bruk ulike metoder for å skape mer samhandling og åpenhet rundt det som skjer i Modum kommune

Driftsbudsjettet

(tall i mill kr)	Regnskap	Oppr bud	Budsjett	Økonomiplan		
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
1. Rammetilskudd	-452,2	-485,443	-544,949	-549,9	-559,9	-569,9
2. Innteks- og formuesskatt	-463,03	-439,324	-476,753	-475,9	-475,9	-475,9
3. Eiendomsskatt	-20,12	-20,040	-20,040	-35,0	-40,0	-45,0
4. Andre generelle driftsinntekter	-51,80	-35,700	-67,700	-59,4	-44,6	-31,2
5. Sum generelle driftsinntekter	-987,1	-980,507	-1109,442	-1120,2	-1120,4	-1122,0
6. Sum bevilgninger drift, netto	902,9	935,098	1044,299	1032,3	1024,4	1010,0
7. Avskrivninger	58,9	58,869	60,549	60,5	60,5	60,5
8. Sum netto driftsutgifter	961,9	993,967	1 104,848	1 092,8	1 084,9	1 070,5
9. BRUTTO DRIFTSRESULTAT	-25,2	13,460	-4,594	-27,4	-35,5	-51,5
10. Renteinntekter	-14,8	-19,100	-21,700	-21,8	-21,5	-22,3
11. Utbytter	-27,0	-22,200	-31,200	-30,2	-30,2	-30,2
12. Gevinst/tap på finansielle omløpsmidler	0,0	-				
13. Renteutgifter	22,7	34,500	46,743	48,6	56,9	71,2
14. Avdrag på lån	43,0	40,000	47,600	53,0	61,0	79,3
15. Netto finansutgifter	23,8	33,200	41,443	49,6	66,2	98,0
16. Motpost avskrivninger	-58,9	-58,869	-60,549	-60,5	-60,5	-60,5
17. NETTO DRIFTSRESULTAT	-60,3	-12,209	-23,700	-38,3	-29,8	-14,0
Disponering/dekning av netto driftsresultat:						
18. Overføring til investering	10,7	13,000	27,990	38,5	30,0	14,2
19. Avsetninger til bundne driftsfond	16,5	0,900	0,900	0,9	0,9	0,9
20. Bruk av bundne driftsfond	-8,9	-3,740	-5,190	-1,1	-1,1	-1,1
21. Avsetninger til disposisjonsfond	42,0	2,049				
22. Bruk av disposisjonsfond						
23. Dekning av tidligere års merforbruk						
24. Sum disp./dekn. netto driftsresultat	60,3	12,209	23,700	38,3	29,8	14,0
25. Fremført til inndek.senere år (merforbruk)						

Skatt og rammetilskudd

For 2024 budsjetteres det med rammetilskudd som i statsbudsjettet. Skattøren er fastsatt ut fra et mål om at skatteinntektene for kommunesektoren skal utgjøre 40 prosent av samlede inntekter.

Modum kommune får 1,6 mill. kr i skjønnstilskudd. For årene 2025-2027 er det lagt inn en vekst i rammetilskudd som følge av forventede endringer i befolkningen.

Eiendomsskatt

Eiendomsskatt er i 2024 budsjettert på samme nivå som i 2023. Det foreslås at eiendomsskatt i hele kommunen utredes og takseres i løpet av 2024 med sikte på innføring fra 2025. På bakgrunn av dette økes eiendomsskatten i 2025 med 15 mill. kr. Den økes ytterligere med 5 mill. kr hvert år i 2026 og 2027. Innføring av eiendomsskatt i hele kommunen er en forutsetning for å gjennomføre investeringer innen institusjonsplasser på Modumheimen og utbygging ved Vikersund skole.

Andre generelle statstilskudd

I mill. kr	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027
Rentekompensasjon	5,4	5,1	4,7	4,3
Integreringstilskudd	62,3	54,3	39,9	26,9
Sum	67,7	59,4	44,6	31,2

Integreringstilskudd er beregnet ut fra 80 nye flyktninger i 2024. I årene 2025-2027 budsjetteres det med 10 nye flyktninger årlig.

Rentekompensasjon gjelder kun for omsorgsboliger.

Sum bevilgninger drift, netto

I 2024 budsjetteres det med nettoutgifter til etater og fellesposter med 1,044 mrd. kr. Sum bevilgninger drift netto varierer utover i perioden. For forklaring av variasjonene vises det til avsnittet om sektorrammer.

Renteinntekter og utbytte

Følgende utvikling i 3 måneders NIBOR er lagt til grunn for økonomiplanperioden:

	2024	2025	2026	2027
3 måneders nibor	4,75 %	4,35 %	3,75 %	3,68 %

Renteinntekter på bankinnskudd er beregnet i henhold til bankavtale med margin på 0,5 prosentpoeng. I tillegg kommer renteinntekter fra markedslån til Kraftia og lån til Vikersund utvikling AS.

Det budsjetteres med utbytte fra Vardar med 5 mill. kr. Tidligere har det vært budsjettert med utbytte/renteinntekter fra Modum kraftproduksjon og Kraftia med 20,2 mill. kr. I budsjettet for 2022 ble det vedtatt å øke utbytte årlig med 1 mill. kr for å finansiere digitalisering av byggesaksarkiv. Fra 2024 foreslås det å øke nivået på utbytte med 10 mill. kr. Økningen skal gå med til å finansiere økte renter og avdrag i forbindelse med investeringer.

Renteutgifter og avdrag på lån

Budsjetterte låneopptak i perioden gir følgende utvikling i lånekostnader:

(i mill. kr)	2024	2025	2026	2027
Renter startlån	7,4	8,3	9,0	10,0
Renter investeringslån	39,3	40,3	47,9	61,2
Avdrag investeringslån	47,6	53,0	61,0	79,3
Sum	94,3	101,6	117,9	150,5

Investeringslån med flytende rente er priset til 3 måneders NIBOR med et påslag på 0,6 prosentpoeng.

	2024	2025	2026	2027
Lånerente	5,35%	4,95%	4,35%	4,28%

For startlån er det budsjettert med en rente på 5,33 % i hele økonomiplanperioden. Her er tilsvarende beløp budsjettert på inntektssiden. Økning i renteutgifter skyldes økning i lånemasse. Avdrag på startlån budsjetteres i investeringsbudsjettet.

Netto avsetninger

Det budsjetteres med følgende bruk/avsetning av fond:

- Konesjonsavgift med 900 000 kr settes av til kraftfond, mens det brukes 1 090 000 kr av kraftfondet til næringsformål.
- Det inntektsføres 2,8 mill. kr fra bundet fond til Voksenopplæringen.
- Det inntektsføres 1 mill. kr av bundet fond til helsestasjonen.
- Det inntektsføres 300 000 kr av bundet fond til Familiens hus.

Netto driftsresultat

Statsforvalteren anbefaler at netto driftsresultat minimum skal utgjøre 3 prosent av driftsinntektene, mens anbefalingen fra Teknisk beregningsutvalg for kommunal- og fylkeskommunal økonomi ligger på 1,75 prosent. Kommunestyret har fastsatt mål om at netto driftsresultat skal være minst 1 prosent av driftsinntektene, og økes til 1,5 prosent i perioden frem til 2027.

På grunn av økt utbytte med 10 mill. kr og innføring av eiendomsskatt, øker netto driftsresultat i perioden. Det budsjetteres med at hele resultatet skal overføres til investeringsregnskapet som egenkapital til investeringer. Dette er nødvendig for å holde låneopptak på et lavest mulig nivå.

Det budsjetteres med 23,7 mill. kr i netto driftsresultat i 2024. Dette utgjør 1,75 %. I 2025 utgjør netto driftsresultat 38,3 mill. kr, i 2026 utgjør det 29,8 mill. kr og i 2027 beregnes det til 14,0 mill. kr

Sektorenes driftsramme i økonomiplanperioden

Sektorrammer budsjett 2024

(1000 kr)	Støtte/utvikling	Familie/oppvekst	Helse/velferd	Kultur/fritid	Teknisk/miljø	Sum
Oppr.bud 2023 u/fond	85 809	284 148	407 759	23 818	59 224	860 758
Lokale vedtak		4 107	1 726		750	6 583
Tiltak flyktninger		5 381	15 750	580		21 711
Statsbudsjett		6 752	1 503			8 255
Engangsbevilgning	-900	-100		450	-500	-1 050
Omorganisering	-34 350	59 926	-34 454	8 878		0
Lønnsoppgjør 2022/2023	3 136	25 228	27 411	1 861	6 477	64 113
Pensjonssatser	-66	-630	-702	-50	-136	-1 584
Prisvekst	600	1 800	1 500	200	1 200	5 300
Foreslås i budsjettet	300	-3 000	8 700		-3 000	3 000
Bruk av fond	1 090	4 100				5 190
Ramme 2024	55 619	387 712	429 193	35 737	64 015	972 276

Sektorenes rammer er justert for flere forhold. Blant annet virkningen av lokale vedtak, endringer i statsbudsjettet, lønnsoppgjør, endring i pensjonssatser og endringer på grunn av omorganisering.

Kommunedirektøren har i sitt budsjettforslag prioritert å styrke helse- og velferdsetaten. Dette har sammenheng med økning i antall eldre innbyggere og økt behov for pleie- og omsorgstjenester. Det pågår et dreiningsarbeid i etaten som bidrar til bedre ressursbruk. Samtidig må etaten årlig tilføres økte ressurser som følge av befolkningsutviklingen. I tillegg er det økonomisk utfordrende tider for mange, og det gir økt behov for økonomisk sosialhjelp.

I forbindelse med barnevernsreformen ble tjenesten tilført ressurser for å dekke opp for forventede økte kommunale utgifter. Så langt har rammen vært større enn behovet, og det foreslås å trekke inn 3 mill. kr fra barnevern.

Økte gebyrinntekter påvirker rammen til teknisk og miljø.

Fellesposter budsjett 2024

I 2024 foreslås det felles satsing på arbeidskraft/rekruttering. Det er avsatt 1 mill. kr til dette.

I tillegg er det avsatt:

Lønnsreserve	27,4 mill. kr
Pensjonsreserve	23,5 mill. kr
Overføring boligeiendom	0,2 mill. kr
Formannskapets disposisjonspost	0,4 mill. kr
Reservepott flyktninger	19,5 mill. kr
Sum fellesposter (inkl. satsing)	72,0 mill. kr

Lønnsreserven budsjetteres i henhold til statsbudsjettet, det vil si en lønnsøkning på 4,9 %.

Pensjonsreserven skal benyttes til reguleringspremie, premieavvik og akkumulert premieavvik. Pensjonsreserven er budsjettert i henhold til beregninger fra KLP og SPK. Økning må sees i sammenheng med høye utgifter til reguleringspremie i 2023.

Det budsjetteres med 200 000 kr til Modum Boligeiendom KF som kompensasjon for økte utgifter til flyktninger.

Det budsjetteres med 400 000 kr til formannskapets disposisjonspost.

Flyktningemidler som ikke er fordelt ut på etatene legges i en pott som fordeles seinere i budsjettåret. Denne potten utgjør 19,5 mill. kr i 2024.

Endring av rammer i økonomiplanperioden

Etat		2025	2026	2027
Fellesposter	Ramme 2024	72,023	72,023	72,023
	Disposisjonspost	0,2	0,2	0,2
	Redusert aktivitet flyktninger	-8,0	-19,8	-19,8
	Sum	64,223	52,423	52,423
Støtte og utvikling	Ramme 2024	55,619	55,619	55,619
	Valg	0,4		0,4
	Hedersmerkeutdeling	-0,2		-0,2
	Egenandel bredbånd	-0,75	-0,75	-0,75
	Sum	55,069	54,869	55,069
Familie og oppvekst	Ramme 2024	387,712	387,712	387,712
	Fondsbruk	-4,1	-4,1	-4,1
	Redusert aktivitet flyktninger		-0,7	-4,2
	Sum	383,612	382,912	379,412
Helse og velferd	Ramme 2024	429,193	429,193	429,193
	Rekruttering leger	-0,9	-0,9	-0,9
	Økt hjemmetjeneste/ambulant	5,0	8,0	13,0
	16 flere institusjonsplasser		16,0	16,0
	Redusert aktivitet flyktninger		-1,9	-11,4
	Sum	433,313	450,413	445,913
Kultur og fritid	Ramme 2024	35,737	35,737	35,737
	Ferietiltak - mister tilskudd BUFDIR	0,5	0,5	0,5
	Sum	36,237	36,237	36,237
Teknisk og miljø	Ramme 2024	64,015	64,015	64,015
	Digitalisering byggesak	-1,000	-1,000	-1,000
	Klima- og miljørådgiver helårseff.	0,500	0,500	0,500
	Kap.utg. invest vann/avløp - selvkost	-3,600	-16,000	-22,600
	Sum	59,915	47,515	40,915
Sum		1 032,369	1 024,369	1 009,969

Det er særlig på tre områder vi forventer endringer som påvirker etatsrammene framover.

Det ene er økningen i behovet for pleie og omsorgstjenester. Det legges opp til en styrking av hjemmebaserte tjenester. I tillegg vil utvidelse med 16 sykehjemsplasser medføre en betydelig økning i driftsutgifter, selv om det forutsettes at deler av dette dekkes gjennom omdisponeringer i etaten.

Flyktningsituasjonen er vanskelig å forutsi. Det er lagt inn forutsetninger om fortsatt høy bosetting i 2024, men en normalisering fra 2025.

Det tredje området er økte gebyrinntekter som følge av store investeringer innen vann og avløp. Inntektene gir redusert nettoramme for teknisk og miljø.

Støtte og utvikling

SEKTORENS DRIFT		2022	2023	2024	2025	2026	2027
	Mill. kr	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
Støtte og utvikling	Netto utgift	76,5	87,0	55,619	55,1	54,9	55,1

Støtte og utvikling vil fra 2024 ha ansvaret for politisk sekretariat, dokumentcenter, økonomiavdelingen, IT, HR og stab. Avdelingen har fått et koordineringsansvar for internkontroll.

Satsingsområder for støtte og utvikling:

- Oppfølging av handlingsplan for næring.
- Nye krav til miljøhensyn i anskaffelser fra 1/1-24 innarbeides.
- Arbeide for bedre kollektivtilbud, både for buss og tog.
- Utarbeid langsiktig investeringsplan og driftsanalyse
- Følge opp vedtatte områder innen digitaliseringsstrategi.
- Vurdere samarbeid med andre kommuner innen områdene IT og samfunnsmedisin.
- Forbedre publikumsmottaket i rådhuset
- Forberede økt eiendomsskatt.

Hovedtrekk for støtte og utvikling sitt budsjettforslag for 2024:

- Rammene er redusert ihht endrede ansvarsområder
- Det er satt av 750 000 kr til bredbåndsutbygging
- Det er budsjettert med økte utgifter til gruppeledere. For å finansiere dette, foreslås det å kutte disposisjonspost til hovedutvalg for samferdsel og næring.
- Det er lagt inn kompensasjon til politikere for bruk av egen PC i stedet for Ipad.
- Det er satt av 200 000 kr til hedersmerkeutdeling

Støtte og utvikling har i 2024 en driftsramme på 55 mill. kroner. Det budsjetteres med om lag 34 årsverk. I tillegg er det budsjettert med 2 frikjøpte politikere i 1,2 årsverk, 3 lærlinger og 2,95 årsverk tillitsvalgte.

FUNKSJONER		Budsjett 2024			Bud. 2023
1000 kr		Utgift	Inntekt	Nettoutg.	Nettoutgift
100	Politisk styring	2 507	30	2 477	3 650
110	Kontroll og revisjon	2 053		2 053	1 864
120	Administrasjon	53 542	3 826	49 716	45 499
180	Diverse fellesutgifter	11	1	10	290
233	Annet forebyggende helsearbeid	1 847	883	964	925
241	Diagnose, behandling, habilitering mm			0	24 993
254	Hjemmetjeneste	70		70	70
283	Bistand til etablering og oppr egen bolig			0	1 993
285	Tj. utenfor ord. kom.ansvarsomr.	850		850	850
320	Kommunal næringsvirksomhet	23	503	-480	-485
321	Konsesjonskraft, kraftrettigheter	140	30	110	110
325	Tilrettelegging og bistand for næringsliv	1 412	2 000	-588	-573
338	Forebygging brann	65		65	59
345	Distribusjon av vann	229	87	142	150
353	Avløpsnett/innsaml. av avløpsvann	230		230	214
390	Den norske kirke				7 440
Sum sektor		62 979	7 360	55 619	87 049

Politisk styring og diverse fellesutgifter

Møtegodtgjørelse er budsjettetert som i 2023. Det innebærer en reduksjon i antall møter.

Det er lagt inn godtgjøring til gruppeledere slik vedtatt forskrift tilsier. For å finansiere dette, er disposisjonspost for hovedutvalg for samferdsel og næring tatt bort.

Det er i K-sak 94/23 vedtatt å gi kompensasjon til representanter i kommunestyret og hovedutvalg for bruk av PC. Det er satt av 100 000 kr til dette.

Kontroll og revisjon

Kontrollutvalget vedtok i møtet 8.9.23 å innstille en ramme på 2 053 519 kr til kontroll og tilsyn i 2024. Beløpet består av 165 519 kr til kontrollutvalget, 1 611 000 kr til revisjon, samt 277 000 kr til kontrollutvalgssekretariatet. Dette er en økning på om lag 188 000 kroner fra opprinnelig vedtatt budsjett 2023. Kontrollutvalgets forslag er innarbeidet i kommunedirektørens forslag

Administrasjon

Støtte og utvikling har fra nyttår et koordinerende ansvar for internkontroll. Det vises til eget kapittel om organisasjon for konkretisering av sektorovergripende tiltak i økonomiplanperioden.

Det vurderes forbedringer i publikumsmottaket i rådhuset. Dette både for å redusere sårbarhet, men også for å sikre god ivaretagelse av besøkende, blant annet gjennom digitale verktøy. Arbeidet gjøres i samarbeid med kultur og fritid.

Vi vil i 2024 arbeide med en plan for dokumentforvaltning. Det er i budsjettet ikke satt av midler til arkivplan og deponering.

Kommunen har tatt inn miljøkrav i anskaffelser pr. i dag, men nye krav fra 1.1.2024 følges opp både gjennom anskaffelser i Viken Vest Innkjøpssamarbeid og anskaffelser i ren kommunal regi.

Kommunen har i noen grad tatt i bruk grønn avhending av IT-utstyr. Dette fortsetter i større skala i 2024. Det vil bli arbeidet videre med klimabudsjett, jfr. vedtatt klima- og energiplan.

Det arbeides med oppgradering av ny versjon av sak-/arkivsystemet og krav til universell utforming. Det jobbes videre med en felles opplæringsportal for ansatte.

Annet forebyggende helsearbeid

Plan for legetjenesten åpner for deltakelse i en felles samfunnsmedisinsk enhet. Kommunene som hører til Ringerike sykehus vil i løpet av økonomiplanperioden ta stilling til dette. Arbeidet starter i 2024. Det er budsjettert med lik kommunal andel til kommuneoverlege som i dag.

Hjemmetjeneste

Styret i partnerskapsavtalen for folkehelse har søkt om økning på 25 000 kroner. Tilskuddet videreføres på 2023-nivå.

Tjenester utenfor kommunalt ansvarsområde

Også i 2024 er det satt av midler til egenandel til utbygging av bredbånd. Kommunens mål om at 95 % av husstandene skal ha tilgang til bredbånd vil ved utgangen av 2024 være nådd.

Kommunal næringsvirksomhet/konsesjonskraft, kraftrettigheter/tilrettelegging og bistand for næring

Regional næringsstrategi følges opp gjennom kommunale handlingsplaner. I den to-årige handlingsplanen for næring foreslås det tiltak som henger nært sammen med kommunalt arbeid, enten det er arealforvaltning, behandling av søknader eller tett samarbeid med andre næringsaktører. Det er derfor foreslått tiltak som innebærer økt satsing i kommunal regi. Forslag til plan legges frem høsten 2023.

Familie og oppvekst

SEKTORENS DRIFT		2022	2023	2024	2025	2026	2027
	Mill. kr	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
Familie og oppvekst	Netto utgift	294,6	285,6	387,712	383,6	382,9	379,4

Familie og oppvekst har ansvar for skoler, barnehager, voksenopplæring og Familiens hus (barnevern, utekontakter, PPT og forebyggende helsetjenester). Budsjettrammene for 2024 er 387,7 mill. kr.

Satsingsområder for 2024 for Familie og oppvekst

- Videreutvikle samhandlingen mellom virksomhetene i Familiens hus, og forberede for innflytting i nytt hus på nyåret 2025.
- Videreutvikle samhandlingsmodellen/BTI
- Styrke medvirkning og samarbeid med barn og foreldre i hele etaten
- Videre utvikling av Familie og oppvekst som ny etat
- Etablere veiledningsteam for barnehage- og skolemiljø
- Forbedre overgangen for barna mellom barnehage og skole
- Styrke elevenes grunnleggende ferdigheter

Hovedtrekk for Familie og oppvekst sitt budsjettforslag for 2024:

- Det budsjetteres for å opprettholde omtrent samme driftsnivå i skoler og barnehager som i 2023
- Det er budsjettert med økte utgifter til bosetting av flyktninger
- Det er fortsatt noe usikkerhet om konsekvensene av barnevernsreformen for kommunens utgifter. Det foreslås en reduksjon på 3 mill. kroner.
- Makspris for barnehager reduseres, og bortfallet av brukerbetaling i kommunale og private barnehager er kompensert gjennom rammetilskuddet

Familie og oppvekst har i 2024 en driftsramme på 387,7mill. kroner. Det budsjetteres med om lag 430 årsverk. I tillegg er det budsjettert med 1 frikjøpt politiker i 0,2 årsverk og 7 lærlinger.

Netto driftsramme gjenspeiler at Familie og oppvekst er en «ny» etat med ansvar for barnehager, grunnskoler, Familiens hus (barnevern, PPT, utekontakter, Arena'n og forebyggende helsetjenester) samt ungdomsråd og ungdommens kommunestyre. En logopedstilling er overført fra Voksenopplæring til Helse og mestring.

FUNKSJONER		Budsjett 2024			Bud. 2023
	1000 kr	Utgift	Inntekt	Nettoutg.	Nettoutgift
100	Politisk styring	520		520	242
120	Administrasjon	4 510	1 500	3 010	3 574
201	Barnehage	125 996	12 567	113 429	101 554
202	Grunnskole	196 836	25 209	171 627	154 693
211	Styrket tilbud førskolebarn	15 731	1 095	14 636	11 950
213	Voksenopplæring	16 277	9 505	6 772	5 727
215	Skolefritidstilbud	12 689	2 985	9 704	2 958
223	Skoleskyss	5 550	300	5 250	4 950
231	Aktivitetstilb. barn/unge	1 437		1 437	
232	Helsestasjon og skolehelsetj.	26 442	4 600	21 842	
233	Annet forebygg. Helsearbeid	2 724	290	2 434	
241	Diagnose, behandl., rehab.	2 715	1 162	1 553	
244	Barnevernstjeneste	18 421	9 165	9 256	
251	Barnevernstiltak i familien	6 140	162	5 978	
252	Barnevernstiltak utenfor fam.	20 264		20 264	
Sum sektor		456 252	68 540	387 712	285 648

Barnehage og styrket tilbud for førskolebarn

Det budsjetteres i tildelt ramme med 856 barnehageplasser, som er samme antall som i 2023. Det tas høyde for at noen flere plasser til flyktningbarn i ordinær opptaksrutine finansieres av flyktningetilskudd. Tildeling til de kommunale og private barnehagenes styrkede tilbud for førskolebarn budsjetteres på litt høyere nivå enn i 2023, men de kommunale barnehagene tildeles en sum som tilbudene må organiseres og finansieres innenfor. Behovet for styrket tilbud til førskolebarn har vært økende de siste årene. Det er vedtatt at makspris for barnehageplass skal settes ned fra 3000 til 2000 kroner fra 1. august 2024.

Grunnskole og SFO

Grunnskolene tildeles en økning tilsvarende nivået for kommunestyrets ekstrabevilgning til grunnskolesektoren (k-sak 48/23). SFO budsjetteres med høyere nettoramme på grunn av bortfall av brukerbetaling for kjernetid for 1. og 2. klasseelever er tilført kommunene som rammetildeling. Brukerbetaling for SFO-plass foreslås økt med 5 %, som tilsvarer prisvekst. Ordningen med søskenmoderasjon mellom barnehageplass og SFO-plass ble redusert i budsjettvedtak for 2023, og foreslås nå fjernet da redusert makspris og gratis kjernetid for 1. og 2. trinn i stor grad dekker opp for denne lokale ordningen.

Familiens hus

Det budsjetteres med samme aktivitetsnivå i helsestasjon og skolehelsetjeneste i 2024, men dette forutsetter at deler av virksomheten fortsatt finansieres av rammetilskudd/prosjektmidler fra Helsedirektoratet. Det budsjetteres med samme aktivitetsnivå i forebyggende familieteam og PPT i 2024. I barnevernstjenesten budsjetteres det med 3 mill. kroner lavere kostnader til barnevernstiltak i 2024 enn budsjett 2023. Anslaget er usikkert da kommunenes kostnader forventes økt, samt at antall omsorgsovertakelser og frivillige plasseringer i 2024 er usikkert.

Voksenopplæring

Voksenopplæringen hadde stor økning av elever i 2022 og delvis i 2023, og viderefører dagens aktivitetsnivå i 2024. Deler av aktiviteten er direkte tilskudsfinansiert.

Helse og velferd

SEKTORENS DRIFT		2022	2023	2024	2025	2026	2027
	Mill. kr	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
Helse og velferd	Netto utgift	435,1	408,8	429,193	433,3	450,4	445,9

Helse og velferd har ansvar for institusjonstjenesten, sentralkjøkken, boliger med heldøgns bemanning, hjemmebaserte tjenester, tjenester innen psykisk helse og rus, tjenester til barn og voksne med funksjonsnedsettelse, tildelingskontoret, Nav Midt- Buskerud, flyktningetjenesten og forebyggende tjenester til voksne; frisklivssentralen/ rask psykisk helsehjelp. Fra 2024 har helse og velferd ansvar for logopedtjenesten, husbankttjenester, legetjenesten og et fastlegekontor i kommunal regi.

Satsingsområder for helse og velferd:

- Styrke brukernes mulighet til å bo eget hjem
- Motvirke utenforskap gjennom deltakelse i arbeid
- Fremme helsekompetanse, egen læring og mestring blant innbyggerne
- Gjennomføre felles tjenestekriterier i organisasjonen
- Styrke kommunikasjon om forventningsavklaring med innbyggere, brukere og pårørende
- Oppgavedeling som sikrer rett bruk av kompetanse
- Styrke attraktivitet gjennom systematisk arbeid med arbeidsmiljø og nærvær i organisasjonen
- Styrke samarbeid og kompetanse blant helsepersonell som jobber i Modum ved å arrangere årlig Helsekonferanse, prøves ut 2024 (pilot)

Hovedtrekk for helse- og sosialsektorens budsjett 2024:

- Styrking av Nav Midt-Buskerud med fire årsverk knyttet til arbeidstilknytning for flyktninger videreføres.
- Hjemmesykepleien styrkes med to årsverk.
- Styrke hjemmesykepleien gjennom responscenterløsning (velferdsteknologi).
- Styrke ambulante tjenester ved å redusere heldøgnsomsorg for personer under 80 år med fem plasser.
- NAV-sosialhjelp er tilført 2,7 mill. kr til økte sosialhjelpssatser i 2023. Dette videreføres.
- Tilskudd til ressurskrevende brukere er økt med fem mill. kr.
- Basistilskudd til privatpraktiserende fysioterapeuter har økt med 650 000 kr.
- Kostnader til Ringerike interkommunale legevakt har økt med 580 000 kr.
- Interkommunalt samarbeid om krise- og kompetansesenter/ incestsenter øker med 200 000 kr.

Etatens netto driftsramme er på 429,2 mill. kr. Det budsjetteres med 397 årsverk.

Budsjettet er lagt med bakgrunn i dagens tjenestevolum og driftskostnader. Variasjoner i antall tjenestemottakere og behov vil påvirke etatens budsjett gjennom året. Tilstrekkelig personelltilgang er lagt til grunn for budsjettet.

Et økt press på tjenester og driftskostnader møtes med en dreining fra heldøgn til ambulerende tjenester/hjemmebaserte tjenester.

Adhocutvalgets anbefaling fra 2022 påpeker at det er nødvendig å planlegge for økte kostnader innen helse- og omsorgssektoren. Prognosene viser at befolkningsutviklingen de neste årene vil innebære et økt behov for omsorgsplasser. Analysen fra Telemarksforskning anslår en økning av 130 mottakere av hjemmetjenester og økt behov for 45 heldøgns omsorgsplasser/institusjonsplasser frem mot 2030. Faktorer for saktere aldring og en dreining av tjenester hvor hjelpebehovet utsettes, vil kunne påvirke dette anslaget. Det framtidige behovet for heldøgns omsorgsplasser ses i sammenheng med behovet for ordinære hjemmetjenester. Det skal utarbeides en fremtidsskisse for hjemmetjenesten, samt at det etableres responscenterløsning i tråd med *Handlingsplan for velferdsteknologi*. Etter vedtak i kommunestyre (KS sak 112/22) er det utarbeidet en mulighetsskisse for Modumheimen for en renovering av C-bygget. Det iverksettes et forprosjekt i 2024.

Det forventes at kommunen anmodes om å bosette et høyt antall flyktninger også i 2024. Personer på Alternative mottaksplasser (UDI) og andre som oppholder seg i kommunen uten avtale må også medregnes. Dette gir økte utgifter som finansieres gjennom tilskuddsordningen.

Samarbeidet mellom etatens virksomheter og frivilligheten videreutvikles gjennom samhandling med Frivilligsentralen.

Lederutviklingsprogrammet; *Tillitsbasert ledelse i et systemisk perspektiv* videreføres. Programmet omfatter ledere på alle nivåer, fagrådgivere, hovedtillitsvalgte og ansatte i førstelinjen. Etatens lederstruktur justeres for å styrke samhandling og koordinering. Mentorordningen for nyansatte videreutvikles.

FUNKSJONER		Budsjett 2024			Bud. 2023
	1000 kr	Utgift	Inntekt	Nettoutg.	Nettoutgift
100	Politisk styring	416		416	166
120	Administrasjon	4 474	100	4 374	3 566
232	Forebygging, helsestasjon				20 134
233	Annet forebyggende helsearbeid	10 600	1 154	9 446	10 420
234	Aktivisering eldre og funk.h.	12 472	2 426	10 046	10 732
241	Diagnose, behandling, rehab.	34 092	1 882	32 210	5 956
242	Råd, veiledning og sosial	18 926	7 694	11 232	6 927
243	Tilbud til personer med rusprobl.	3 972	157	3 815	2 814
244	Barneverntjeneste			0	9 420
251	Barneverntiltak i familien			0	5 889
252	Barneverntiltak utenfor familien			0	20 518
253	Pleie, omsorg, hjelp i institusjon	138 915	37 041	101 874	97 827
254	Pleie, omsorg, hjelp i hjemmet	224 193	21 852	202 341	179 580
265	Kommunalt disponerte boliger	1 000	1 000	0	
273	Arbeidsrettede tiltak i kom.regi	1 500		1 500	1 583
275	Introduksjonsordning	13 091	525	12 566	9 561
276	Kvalifiseringsordning	743		743	3 288
281	Økonomisk sosialhjelp	37 376	800	36 576	19 858
283	Bistand til egen bolig	2 053		2 053	
285	Tjenester utenfor ordinært kom.tj	1 432	1 431	1	520
Sum sektor		505 255	76 062	429 193	408 759

Kultur og fritid

SEKTORENS DRIFT		2022	2023	2024	2025	2026	2027
	Mill. kr	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
Kultur og fritid	Nettou utgift	27,7	23,8	35,737	36,2	36,2	36,2

Kultur og fritid har en netto driftsramme for 2024 på 35,7 mill. kr. Sektoren er tillagt nye oppgaver (driftsansvar BUA, administrasjonsansvar for fritidskontakter, tilskudd til kirken og noen utvalg) som gir en økning i netto driftsutgifter i forhold til 2023. Budsjett 2024 er i stor grad en videreføring av nivå for 2023. Det budsjetteres med 31 årsverk, en økning på 1 årsverk fra 2023.

Satsingsområder for 2024 for kultur og fritid

- Samarbeidsprosjekter internt og eksternt for å videreutvikle dagens aktivitetsnivå
- Frivilligstrategi m/handlingsplan – frivilligkoordinator i 100 % stilling
- Sluttføring av «Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet»
- Ferietilbud gjennom hele året for barn/unge
- Møteplasser barn/ungdom
 - Åpent på Huset og Rommet til sammen 4 dager i uken
 - Juniorklubb i Åmot og Vikersund
- Øke antall fag og antall elever i kulturskolen

Hovedtrekk for kultur og fritid sitt budsjettforslag for 2024

- Videreføring av driftsnivå 2023
- Integreringsutvalget – avsatt midler til disposisjonspost
- Omdisponering i tilskudd lag og foreninger
- Støtte til sykkelrittet «Tour of Scandinavia», 150 000 kroner, foreslås overført stilling til administrasjon av Fritidskontaktordningen
- Det opprettes 75 % stilling til administrasjon av Fritidskontaktordningen/BUA
- Fastsetting av billettpriser og leiepriser i sektoren delegeres til kommunalsjef

FUNKSJONER		Budsjett 2024			Bud.2023
	1000 kr	Utgift	Inntekt	Nettoutg.	Nettoutgift
100	Politisk styring	187		187	228
120	Administrasjon	1 174	22	1 152	1 101
180	Diverse fellesutgifter	40		40	
202	Grunnskole	328	178	150	44
231	Aktivitetsilbud barn og unge	6 153	370	5 783	3 734
285	Tjenestr utenom komm. Omr	49		49	
325	Tilrettelegg/bistand næringsl.	350		350	
370	Bibliotek	5 570	2 440	3 130	3 069
373	Kino	1 929	1 267	662	454
375	Museer	2 455		2 455	2 440
377	Kunstformidling	125		125	125
380	Idrett	11 487	6 165	5 322	4 373
381	Kommunale idrettsbygg	238	660	-422	-443
383	Kulturskoler	5 455	965	4 490	4 408
385	Andre kulturaktiviteter	7 934	3 110	4 824	4 285
390	Den norske kirke	7 440		7 440	4 285
Sum sektor		50 914	15 177	35 737	28 103

Politikk

Det foreslås å redusere hovedutvalgets disposisjonspost til 50 000 kr.

Integreringsutvalget får 200 000 kr til disposisjon for søknader til arbeid med integrering. I tillegg avsettes det 30 000 kr til utvalgets disposisjon.

Kirken i Modum

Vedlagt i budsjettsaken er Kirkelig Fellesråds notat til kommunen om budsjett 2024. Det er ikke funnet rom for økning utover lønnsvekst i forhold til 2023. Kirken i Modum er nytt ansvarsområde for kultur og fritid.

Grunnskole – Den kulturelle skolesekk

Planlegge aktivitet på samme nivå som 2023. Det er gjort en revidering av tilbudet som gis på Blaafarveværket. Planlagt oppstart av nytt tilbud høsten 2024.

Aktivitetstilbud barn og unge

Det foreslås å fast etablere fast juniorklubb i Vikersund. Denne finansieres ved å justere ned tilbudet på ungdomshuset i Åmot og avsette noe ekstra midler.

Det planlegges å styrke ferietilbudet ytterligere slik at flest mulig får tilbud om tilrettelagt ferieaktiviteter i alle ferier.

Sektoren overtar drift av BUA fra 2024. Det er tilført 820 000 kr til finansiering av tilbudet.

Sektoren overtar administrasjon av fritidskontaktordningen fra 2024. Tilført 1 640 000 kr til dekning av lønnsmidler for fritidskontakter. I tillegg er det omdisponert 150 000 kr i etaten, samt tilført 350 000 kr for å finansiere en 75 % stilling til administrasjon av fritidskontaktordning/BUA.

Bibliotek

Møteplassutvikling - fokus på å utvikle biblioteket og kulturhus som arena for samhandling, debatt og meningsutveksling.

Det vurderes forbedringer i biblioteket i rådhuset. Dette både for å redusere sårbarhet, men også for å sikre god ivaretagelse av besøkende, blant annet gjennom digitale verktøy. Arbeidet gjøres i samarbeid med støtte og utvikling.

Idrett og tilskudd til idrettsanlegg – tilskudd lag/foreninger og drift Furumo svømmehall

Det foreslås å styrke ordning med støtte til store kostnadskrevenende anlegg. Allmenne tilskudd lag/foreninger reduseres på grunn av få søkere til ordningen.

Fastsetting av billettpriser og leiepriser i Furumo svømmehall foreslås delegert til kommunalsjef.

Kulturskoler

Arbeide for å øke antall fag og elever i kulturskolen. Med dagen bemanning er maks antall elever ca 280. I 2023 er det 250 elever. Arbeide fram prosjekt «Korps i skolen» i samarbeid med Oppvekst og velferd

Andre kulturaktiviteter og tilskudd til andre

Det er fokus på å bruke biblioteket og kulturhus som arena for samhandling, debatt og meningsutveksling.

Fastsetting av billettpriser og leiepriser i Modum kulturhus/kino foreslås delegeret til kommunalsjef.

Felles for Furumo svømmehall og billettpriser i Modum kulturhus/kinoen er at markedene er i endring og virksomhetene må hele tiden tilpasse seg dette. Det er viktig å ha kampanjer, pakkelsninger og priser i forhold til andre sammenlignbare virksomheter i regionen. Målet er å ha priser som gjør det enkelt og billigst å velge Modum kommunes tilbud.

Tilbud/Virksomhet	2020	2021	2022		2022
			Voksne	Barn	Samlet
Kulturelle spaserstokken	335	427	519	0	519
Kulturelle skolesekk - egen produksjon	1440	1091	0	2 491	2 491
Kulturelle skolesekk - ekstern produksjon	1374	1585	0	1588	0
Frivilligsentral	800	800	2 312	1 588	3 900
Ungdomshuset	3104	3552	0	3 747	3 747
Ungdomsrommet Vikersund	0	1 256	0	4 330	4 330
Utekontakten	1950	597	0	1 350	1 350
Juniorklubb		901	0	1 474	1 474
Ferieaktiviteter	177	200	0	242	242
Modum Bibliotek	23623	23129	16 138	16 138	32 276
Modum Kino	4418	6007	4 389	4 539	8 928
Modum Kulturhus -billettsalg	7888	7530	5 999	513	6 512
Modum kulturhus – ikke billettsalg	5950	5151	4 738	1 460	6 198
Modumhallen	25000	10000	10 000	45 000	55 000
Furumo svømmehall	33000	41100	21 900	36 500	58 400
Rockeverksted	-	-	-	770	770
Kulturskolen	10780	7920	450	8 500	8 950
Skolerom lag/foreninger	10000	10000	4 000	12 800	16 800
Sum besøk totalt 2022	123899	116095	70 445	141 442	211 887
Sum besøk pr dag (365 dager)	339	318			581

Teknisk og miljø

SEKTORENS DRIFT		2022	2023	2024	2025	2026	2027
	Mill. kr	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
Teknisk og miljø	Netto utgift	67,4	59,2	64,015	59,9	47,5	40,9

Teknisk og miljø har ansvar kommunalteknikk, formålsbygg, renhold, forvaltning innen areal, landbruk, miljø og planlegging og brann.

For 2024 en driftsramme på 64 mill. kroner. Det budsjetteres med om lag 109 årsverk. I tillegg er det budsjettert med en frikjøpt politiker i 0,2 årsverk og 3 lærlinger.

Endring av etatsstruktur har ikke påvirket netto driftsramme.

FUNKSJONER		Budsjett 2024			Bud. 2023
	1000 kr	Utgift	Inntekt	Nettoutg.	Nettoutgift
100	Politisk styring	267		267	267
120	Administrasjon	1 756	7	1 749	1 684
121	Forvaltningsutgifter eiendom	2 021		2 021	2 021
130	Administrasjonslokaler	6 435	779	5 656	5 479
213	Voksenopplæring	891	26	865	800
221	Barnehagelokaler og skyss	7 160	526	6 634	6 315
222	Skolelokaler	27 252	2 384	24 868	22 331
232	Helsestasjons- og skolehelsetjeneste	450	28	422	374
233	Annet forebyggende helsearbeid	568	16	552	534
234	Aktiviserings- og servicetjenester	52	25	27	27
241	Behandling, rehabilitering	1 286	71	1 215	998
244	Barnevernstjeneste	207	25	182	178
251	Barnev.tiltak når barnet ikke er plassert.	81	4	77	73
254	Tjenester til hjemmeboende	2 158	453	1 705	1 567
261	Institusjonslokaler	9 943	738	9 205	8 561
265	Kommunalt disponerte boliger	5 409	2 047	3 362	2 431
285	Tjenester utenfor ord. komm. område	41	216	-175	24
301	Plansaksbehandling	2 156	640	1 516	1 321
302	Byggesaksbehandling	4 615	4 482	133	-7
303	Kart og oppmåling	2 440	2 354	86	38
320	Kommunal næringsvirksomhet	183	145	38	90
329	Landbruksforvaltning	2 912	160	2 752	2 240
332	Kommunale veier	15 890	3 034	12 856	10 207
335	Rekreasjon i tettsted	1 766	202	1 564	2 360
338	Forebygging av branner	5 418	4 385	1 033	918
339	Beredskap mot branner	10 186	883	9 303	8 627
340	Produksjon av vann	3 673	70	3 603	3 210
345	Distribusjon av vann	8 084	24 225	-16 141	-12 650
350	Avløpsrensing	7 740	1 750	5 990	5 640
353	Avløpsnett	2 587	26 408	-23 821	-22 727
355	Gjenvinning husholdningsavfall	878	860	18	-7
360	Naturforvaltning og friluftsliv	1 880	229	1 651	1 541
380	Idrett og tilskudd til andres idr.anl.	412	27	385	302
381	Kom. Idrettsbygg og idrettsanlegg	3 086	508	2 578	2 854
385	Andres kulturbygg	176	9	167	86
386	Kommunale kulturbygg	175	48	127	127
393	Gravplasser og krematorier	3 295	1 750	1 545	1 390
SUM SEKTOR		143 529	79 514	64 015	59 224

Pr. virksomhet 1000 kr	Budsjett 2024			Bud. 2023
	Utgift	Inntekt	Nettoutg.	Nettoutgift
Administrasjon	2 008	7	2 001	1 951
Renholdsavdelingen	23 975	2 026	21 949	19 440
Areal, landbruk og miljø	12 413	7 806	4 607	3 700
Brannvesen	15 178	5 213	9 965	9 205
Kommunalteknikk	45 272	57 571	-12 299	-11 075
Kommunale formålsbygg	44 683	6 891	37 792	36 003
Sum	143 529	79 514	64 015	59 224

Satsingsområder for teknisk og miljø:

- Arbeid videre med rullering/revisjon av kommuneplanens arealdel
- Oppfølging av målsettinger innen klima og energi fra kommuneplan og Plan for klima og energi
- Arbeide videre med digitalisering av interne databaser for å få de komplette. Dette gjelder spesielt historisk byggesaksarkiv og reguleringsplan arkiv. Dette gir bedre tjenester til innbyggere og legger grunnlaget for å ta i bruk programvare med AI-teknologi og robotisering.
- Digitalisering innen alle virksomheter
- Ved nybygg må det tilrettelegges for bruk av alternative løsninger
- Videreføre arbeidet med energieffektivisering av formålsbygg, utskifting av lysarmatur på grunn av nye regler og utskifting av gatelys til LED.

Hovedtrekk for teknisk og miljø sitt budsjettforslag for 2024

- En stilling som prosjektleder utbygging innen formålbygg
- Vannavgiften øker med 6 kr/m³ inkl. mva. for å ta høyde for bygging av nytt reservevannverk. Fastavgift vann er økt med 400 kr pr år. Fra 2024 er fastavgift vann og avløp lik.
- Kloakkavgiften økes med 1,25 kr/m³. Fastavgiften er økt med 150 kr pr år.
- Andre gebyrer er økt med 5,4 % og inntektene er basert på tilsvarende omsetning som i 2019
- En stilling som klima- og miljørådgiver er lagt inn med oppstart 2.kvartal for oppfølging av Plan for klima og energi. Det betyr en økning av ramma med 500 000 kr fra 2025.
- Drift av Frydenberg er lagt ned med helårsvirkning.
- Årlig fornyelse av kommunale vannledninger skal være minst 1260 m/år.
- Årlig fornyelse av kommunale avløpsledninger skal være minst 1110 m/år

Renhold

Det er budsjettet med 33,4 årsverk til renhold. Det jobbes fortløpende med å tilpasse årsverkene til bygningsmassen

Avdelingen viderefører arbeidet med digitalisering av tjenesten for å lette arbeidet med planlegging og daglig drift, spesielt på de store byggene.

Kommunale formålsbygg og teknisk sentral

Det er budsjettet 23,2 årsverk i avdeling formålsbygg i 2024.

Hovedaktiviteten er å følge opp driften av de kommunale formålsbyggene og sikre at krav til HMS i bygningsmassen er ivaretatt. Kommunen har en stor del eldre bygningsmasse som krever vedlikehold utover det som kan dekkes på driftsbudsjettet.

Det har vært en kraftig prisoppgang på alle de tjenestene som kommunen må kjøpe inn for å drifte ulike anlegg. Det har ikke latt seg gjøre å øke driftsbudsjettet tilsvarende. Det betyr at andre vedlikeholdsoppgaver må reduseres.

Avdelingen deltar i flere investeringsprosjekter med utredninger og prosjektledelse. For å styrke dette arbeidet tilsettes en prosjektleder for utbygging.

Avhending av gammel bygningsmasse, mer effektiv arealbruk og fornyelse av bygningsmasse vil gi positive økonomiske gevinster for driften av eiendomsmassen til kommunen over tid.

Det er forutsatt en kraftpris på 50 øre/kWh, for innkjøp av om lag 12 mill. kWh til formålsbyggene.

Areal, landbruk og miljø (ALM) avdelingen

Det er budsjettet totalt 12,8 årsverk i ALM avdelingen i 2024.

Plansaksbehandling:

Arbeidet med rullering/revisjon av arealplanen videreføres inn i 2024. Videre er det et mål å ferdigstille planregisteret inn i arealplaner.no. Dette ligger som grunnlag for å kunne gi gode innbyggertjenester og ta i bruk AI-teknologi og robotisering av tjenester i framtiden.

Gebyrregulativet for plansaksbehandling er foreslått økt med om lag 5 %.

Bygge- dele- og seksjonering:

Gebyrregulativet for byggesak er revidert og foreslått økt for å øke selvkostnivået på tjenesten. Arbeidet med digitalisering av byggesaksarkivet pågår og skal ferdigstilles innen utgangen av 2024. Arbeidet finansieres med 1 mill. kr i utbytte fra Modum Kraftproduksjon KF.

Gebyrinntektene er foreslått økt med 5,4 %.

Kart- oppmåling- og seksjonering:

Gebyrregulativet for kart- og oppmåling foreslått økt opp med om lag 5 %.

Landbruk:

Driften av landbrukskontoret opprettholdes på samme nivå som i 2023.

Forebygging av branner/Beredskap mot branner og ulykker

Det er budsjettet totalt 7,4 årsverk i brannvesenet i 2024. I tillegg er det 20 brannkonstabler på deltid som utgjør beredskapsstyrken.

I K-sak 93/22 ble det gjort vedtak om høydeverktøy for brannvesenets brann- og redningsarbeid. Det er ikke funnet rom for investeringen i økonomiplanen.

Kommunalteknisk avdeling

Etter omorganisering i år er parkvesenet flyttet fra å være en egen avdeling til å bli en fagavdeling under kommunalteknikk.

Det er budsjettert totalt 31,6 årsverk i kommunalteknisk avdeling i 2024.

Kommunale veier:

Det skal ferdigstilles en handlingsplan for investeringer i kommunale veier i 2024. Den skal også omfatte en overordnet skiltplan med prinsipper og føringer for fartsnivå på kommunale veier.

Viken fylkeskommune tok 1.januar 2023 over driften av alle veilys langs fylkesveier.

Distribusjon av vann og avløpsrensing:

Det er lagt inn forslag til målsetninger for fornyelse av eksisterende vann- og avløpsnett med 1 % i året. Videre er det foreslått en målsetning om reduksjon av lekkasjevann fra kommunale vannledninger fra 47 % til 30 % innen 2030.

Avgiftsnivået for vann og avløp ligger godt tilpasset de store investeringene som skal gjennomføres. Enhetsprisen for fast del er foreslått økt med 400 kr pr. år, variabel del av vann og kloakk er foreslått økt med 6 kr/m³ eks. mva. i 2024.

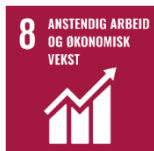
Arbeidet med ny utslippstillatelse for avløpsområdet som dekker tettbebyggelsen fra Vikersund, Geithus og Åmot, forventes avsluttet i 2024.

Parkvesen

Det er i gang et arbeid med digitalisering av grøntområder. Når dette arbeidet er ferdig, vil det kunne brukes til både planlegging og drift av områdene.

Robotklippere er tatt i bruk for å effektivisere drift.

Organisasjon

Målet for organisasjonen i økonomiplanperioden 2024 – 2027 er å sikre en bærekraftig og effektiv drift av organisasjonen, fremme et godt arbeidsmiljø med høyt nærvær og sikre rett kompetanse blant våre ansatte. Høyt sykefravær er en utfordring for kommunen som påvirker tjenesteproduksjonen og arbeidsmiljøet.

Flere eldre og færre yrkesaktive vil bli en større utfordring når vi må sikre tilstrekkelig og kompetent arbeidskraft. Samtidig ser vi et økende utenforskap, Kommunen har et særlig ansvar i arbeidet for økt yrkestilknytning.

Ansatte må stå lengre i jobb, og vi må legge til rette for en heltidskultur. Vi skal se på nye måter å løse våre oppgaver på, både ved ny oppgavefordeling og ved bruk av digitale løsninger. Vi skal være en attraktiv arbeidsgiver med god organisasjonskultur, og vi skal sørge for å rekruttere og beholde kompetente medarbeidere. Våre ledere skal sørge for god virksomhetsstyring og legge til rette for godt partssamarbeid.

Alle skal bidra til at arbeidsgiverpolitikkenes tre satsningsområder; medarbeiderskap, ledelse og kompetanse og utvikling, følges opp.

Tiltak for å nå målene:

Rekruttere og beholde: Vi skal utarbeide planer for strategisk kompetansestyring og rekruttering.

Lærlinger – praksisplasser: Måltallet om 1 lærling pr 500 innbygger opprettholdes. Dette inkluderer ordningen med fagbrev på jobb. Alle etater skal legge til rette for personer som ønsker praksisplass.

Heltid: Vår vedtatte heltidserklæring skal revideres, og arbeidet med å øke andelen heltidsansatte fortsetter.

Likestilling og mangfold: Revidering av likestillings- og mangfoldsplanen er i gang. Arbeidet med å sikre redegjørelsesplikt etter likestillingsloven fortsetter.

Ledelse: En systematisk overordnet lederutvikling og lederopplæringsprogram skal bidra til en felles kultur og ledelse, og skal følges opp ved både ledersamlinger og opplæring på Teams.

Internkontroll: Det er etablert en egen tverretattlig gruppe som skal bidra til å videreutvikle internkontrollarbeidet.

Personvern, informasjonssikkerhet og IKT sikkerhet: Vi har etablert en egen sikkerhetsgruppe som kartlegger og avdekker behov for iverksetting av tiltak for å bedre sikkerheten og øke kompetanse i

organisasjonen. Økt trusselbilde har bidratt til økt fokus og behov for å iverksette opplæringstiltak for ledere.

Helse, miljø- og sikkerhet: Partssamarbeid hvor arbeidsgiver, verneombud og tillitsvalgte samarbeider for å sikre et forsvarlig arbeidsmiljø videreføres. Det tilbys årlig HMS-opplæring til ledere og verneombud. Det skal utarbeides en overordnet samhandlingsplan med bedriftshelsetjenesten som inneholder lovpålagte oppgaver og bistand til virksomhetene.

Kompetanse og utvikling: Medarbeiderundersøkelse planlegges gjennomført i 2024.

Innovasjon og digitalisering: Digitalisering handler om å bruke teknologi til å fornye, forenkle og forbedre. Det handler om å tilby nye og bedre tjenester, som er enkle å bruke, effektive og pålitelige. For at vi skal lykkes krever det opplæring på alle nivå for å sikre at alle ansatte mestrer nye digitale verktøy. I dag er kunnskapsnivået og bruk av digitale verktøy ulike, både innen i de ulike etatene og i ulike faggrupper.

Investeringer

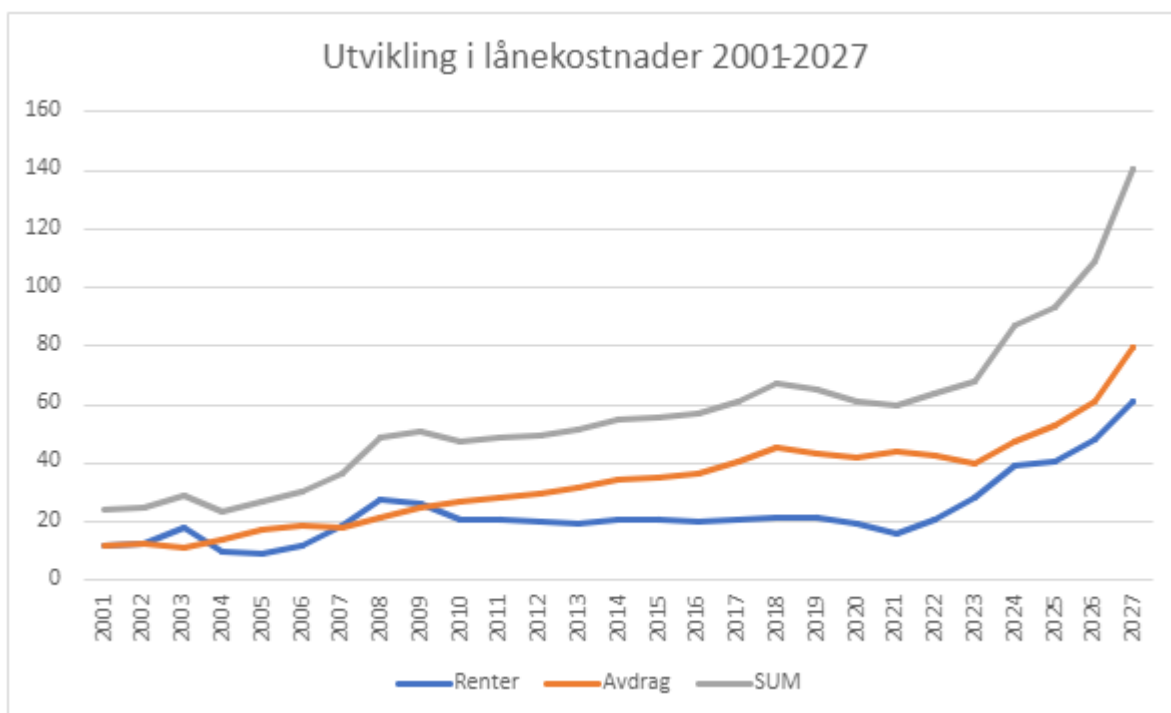
Investeringsnivået i Modum har over tid vært moderat. Som følge av dette bruker vi i dag lite av vår driftsramme til lånekostnader sammenlignet med andre kommuner.

Flere store investeringsprosjekter har nå vært utredet. Dette gjelder Familiens hus, skisseprosjekt Modumheimen, Vikersund skole og investeringer innen vann og avløp. Stram økonomi og vedtatte økonomiske måltall gir ikke rom for alle disse investeringene. Kommunedirektøren har imidlertid lagt til grunn at det er et politisk ønske om å gjennomføre disse investeringene i planperioden. Spørsmålet blir da hvordan vi kan finansiere dette. Det har tidligere blitt skissert ulike løsninger for å utvide det økonomiske handlingsrommet. Kommunedirektøren foreslår i dette planforslaget økt utbytte fra kraftselskaper, generell eiendomsskatt, økte gebyrer for vann og avløp og økt avdragstid. Inntektsøkningen kommer til dels før utgiftsveksten. Dette gir gode driftsresultater noen år. Disse midlene inngår som økt egenfinansiering av investeringene og reduserer dermed lånebehovet.

I økonomiplanen er det prioritert inn investering på Modumheimen med til sammen 156 mill. kr og Vikersund skole/hall med til sammen 437 mill. kr. For å kunne finansiere økte renter og avdrag som følge av disse investeringene, er det foreslått innføring av eiendomsskatt i hele kommunen, samt ekstra årlig utbytte fra kraftsektoren med 10 mill. kr.

I økonomiplanperioden investeres det 303,5 mill. kr innen vann og avløp. Økte renter og avdrag på grunn av disse investeringene blir dekket inn av økte kommunale avgifter.

I perioden 2023-2027 øker utgiftene til renter og avdrag på investeringslån med 76 mill. kr. Låneopptak som gjelder VAR-området i 2025 og 2026 er lagt inn med løpetid på 40 år. Dette er nødvendig for å kunne ha akseptabelt netto driftsresultat i økonomiplanperioden, men det innebærer at den langsiktige gjelden reduseres saktere enn ved låneopptak på 20 år.

Investering i varige driftsmidler						
		Budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
(tall i mill kr)		2023	2024	2025	2026	2027
Støtte og utvikling	Digitalisering	4,8	4,0	4,0	4,0	4,0
	Næringsområder og samferdsel					
Familie og oppvekst	Skolebygg	20,0				
	Vikersund skole/hall		5,0	3,0	429,0	
Helse og velferd	Modumheimen		2,0	154,0		
Teknisk og miljø	Anleggslista	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
	Veianlegg/gangvei		5,0	5,0	5,0	5,0
	Biler og maskiner	3,3	4,5	0,3	4,4	4,0
	Rådhus fasadeutbedring		7,0			
	Familiens hus	40,0	39,2			
	Øvrige formålsbygg	7,0	19,0	19,0	19,0	19,0
	Bårdre renseanlegg	10,0	10,0	0,0	0,0	
	Reservevannskilde	20,0	15,0	104,0	33,0	
	Vann- og avløpsnett	7,9	34,0	64,5	21,5	21,5
Sum investeringer		118,00	149,7	358,8	520,9	58,5

Digitalisering

Det budsjetteres med 4 mill. kr hvert år i økonomiplanperioden til digitalisering. Inklusive i bevilgningen er 2,9 mill. kr årlig for utskifting av digitalt utstyr i grunnskolen. Bevilgningen skal også benyttes til investeringer innen velferdsteknologi.

Næringsområder og samferdsel

Det budsjetteres ikke med midler til næringsområder og samferdsel i perioden. Det meste av bevilgningen fra 2021 står ubrukt.

Vikersund skole/hall

Skisseprosjektet for utbygging av Vikersund skole er nærmest gjennomført, og det gjenstår kun få avklaringer før det er klart for å igangsette forprosjektet. Avslutningsfasen av skisseprosjektet skal blant annet avklare hvordan eventuell ekstern finansiering av deler av idrettshallen vil påvirke utforming bygningsmassen. Gjennomføring av forprosjekt og påfølgende utbygging av skole og idrettshall forutsetter imidlertid avklaring av hvordan utbyggingen skal finansieres.

Det budsjetteres midler til prosjektering av ny Vikersund skole/hall med 5 mill. kr i 2024 og 3 mill. kr i 2025. Resten av bevilgningen på 429 mill. kr til ny Vikersund skole og hall ligger i 2026.

Modumheimen

Mulighetsstudie for ombygging av Modumheimen bygg C, viser at det er mulig å bygge 16 nye institusjonsplasser og etablere lokaler til smittevern og dagsenter. Dette er kostnadsberegnet til 154 mill. kr. I budsjettet er det lagt inn at Husbanken gir tilskudd med 1,8 mill. kr pr. plass (budsjettet under tilskudd fra andre).

Det budsjetteres med 2 mill. kr til prosjektering av Modumheimens bygg C i 2024.

Anleggslista

Det budsjetteres med ei ramme på 5 mill. kr årlig til anleggslista. Følgende prosjekter finansieres av bevilgning for 2024:

	(Tall i 1000)
Produksjon av vann	
Oppgradering av vannbehandlingshus og høydebasseng	150
Distribusjon av vann	
Sonemåler 2024	150
Oppdatering ledningskart	150
Kloakknett	
Rehabilitering pumpestasjoner 2024	150
Vei	
Vei og veidekke 2024	1600
Flomsikring	1250
Trafikkløys	150
Gangvei og trafikkisikring 2024	200
Gateløys	200
Park og Friluftsliv	
Utbedring av skiløyper	150
Gravplass	
Navna minnelund	150
Restaurering av støttemur på Heggen	300
Utvidet parkeringsplass Nykirke	200
Sum	5 000

Veianlegg/gangvei

Det er avsatt ei ramme på 5 mill. kr hvert år til vei og gangvei. Det har blitt utarbeidet og vedtatt reguleringsplaner for Jarenveien og Øvregata. Arbeidene med prosjektene vil bli startet i 2024. Hovedinnsatsen vil være på Jarenveien der nødvendige grunnavtaler vil bli inngått og det vil bli lagt ut anbud for utførende entreprenør.

For 2024 vil rammen fordeles slik:

- Jarenveien – 4 mill. kr
- Øvregata – 1 mill. kr.

Biler og maskiner

Til biler og maskiner er det budsjettert med ei ramme på 4,5 mill. kr i 2024, 300 000 kr i 2025, 4,4 mill. kr i 2026 og 4 mill. kr i 2027. Det er ikke funnet rom for å prioritere inn stigebil til brannvesenet i økonomiplanperioden. Ramme for 2024 disponeres slik (tall i 1000 kr):

Teknisk Etat	Anslått innkjøp inkl mva og avgifter.
KTA Vei. Traktorgraver	2400
KTA Vei Feiemaskin	900
KTA Vann, Varebil	400
Formålsbygg varebil	400
Brann varebil feier	400
Helse og Sosial	-
Sum	4500

Rådhus fasadeutbedring

Fasadene på rådhuset skal utbedres for til sammen 14 mill. kr. I 2022 ble det bevilget 7 mill. kr. Det bevilges ytterligere 7 mill. kr i 2024.

Familiens hus

Det er et stort behov for helhetlig og samordnet arbeid og innsats for barn, unge og deres familier i Modum, jf. folkehelseprofil og oppvekstprofil for Modum. Et fysisk Familiens hus med enhetlig ledelse gjør samhandlingen lettere og mer forpliktende, samt at det blir et forebyggende lavterskeltilbud til alle barnefamiliene i kommunen. Barnevernstjenesten, PP-tjenesten og deler av forebyggende helsetjenester er i dag i lokaler som er lite egnet, og som ikke godt nok ivaretar hensynet til taushetsplikt og arbeidsmiljø.

Det budsjetteres med en ramme på 90 mill. kr til Familiens hus. Fra tidligere bevilgninger gjenstår det 10,8 mill. kr. I budsjettet for 2023 ble det bevilget 40 mill. kr. Rest på 39,2 mill. kr bevilges i 2024.

Øvrige formålsbygg

Systematisk vedlikehold og kartlegging av formålsbyggenes tilstandsgrad skal bidra til et verdibevarende vedlikehold. Disse prinsippene er nedfelt i strategiplanen for investeringer i formålsbygg. Det foreslås 19 mill. kr hvert år til øvrige formålsbygg. Bevilgningen fordeler seg slik:

(I mill. kr)	2024	2025	2026	2027
Fellestiltak	6,125	6,85	6,85	5,5
Administrasjonsbygg	5	1,05	9,6	4,5
Skolebygg	4,9	4,45	0	0
Barnehager	0,5	2,65	0	2
Helsebygg	0	0	2,2	2,5
Kultur- og idrettsbygg	2,475	4	0,35	4,5
Andre bygg	0	0	0	0
Sum	19	19	19	19

Under fellestiltak ligger blant annet brannsikkerhet, uteområder og plasser, vedlikeholdsetterslep og tiltak for å dekke inn avvik fra tilstandsgrad 3.

Bård Renseanlegg

Det er behov for å oppgradere Bård renseanlegg. Antall personer tilknyttet anlegget er økt og utløser krav om biologisk rensetrinn. Anslått kostnad er 30 mill. kr. I 2022 ble det bevilget 10 mill. kr. Det ligger 10 mill. kr inne i budsjettet for 2023 og anlegget fullfinansieres i 2024 med 10 mill. kr. Arbeidet pågår, og det er forventet ferdigstilling i 2024.

Reservevannskilde

Arbeidet med oppstart av bygging av reservevannverket med vanninntak i Bergsjø og ledningsanlegg startet i 2023, og vil bli videreført i 2024-2025. Arbeid med reservevannkilde fra Bergsjø pågår, men er noe forsinket i forhold til opprinnelig plan. Deler av investeringene vil derved flyttes til 2025/26.

Kostnaden er beregnet til 172 mill. kr. Dette inkluderer pumpestasjon, inntaksledninger, veier, grunnarbeider, bygninger, prosess og alle elementer som er nødvendig for et komplett anlegg. Det ble bevilget 20 mill. kr i 2023. Resterende 152 mill. kr blir fordelt over perioden 2024-2026.

Vann- og avløpsnett

Revidert handlingsplan for investeringer i vann og avløp ble vedtatt i K-sak 85/23. Det budsjetteres med 141,5 mill. kr i økonomiplanperioden. Bevilgningene skal benyttes til både utskifting av ledningsnett og nyanlegg. Det legges opp til forbedringer av høydebasseng og overvåking av ledningsnettet.

Finansiering

mill.kr	Budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
	2023	2024	2025	2026	2027
1. Investeringer i varige driftsmidler	118,0	149,7	358,8	520,9	58,5
2. Tilskudd til andres investeringer	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
3. Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	2,7	3,1	3,1	3,1	3,1
4. Utlån av egne midler					
5. Avdrag på lån					
6. Sum investeringsutgifter	121,2	153,3	362,4	524,5	62,1
7. Kompensasjon for merverdiavgift	16,0	10,2	37,9	93,2	7,3
8. Tilskudd fra andre	1,0	1,0	29,8	1,0	1,0
9. Salg av varige driftsmidler	6,1	5,6	9,2	5,6	3,5
10. Salg av finansielle anleggsmidler					
11. Utdeling fra selskaper					
12. Mottatte avdrag på utlån av egne midler	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
13. Bruk av lån	81,6	107,1	245,6	393,2	34,6
14. Sum investeringsinntekter	106,2	125,3	323,9	494,5	47,9
15. Videreutlån	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0
16. Bruk av lån til videreutlån	-40,0	-40,0	-40,0	-40,0	-40,0
17. Avdrag på lån til videreutlån	13,5	15,5	17,5	19,5	21,5
18. Mottatte avdrag på videreutlån	-13,5	-15,5	-17,5	-19,5	-21,5
19. Netto utgifter videreutlån	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
20. Overføring fra drift	13,0	28,0	38,5	30,0	14,2
21. Avsetninger til bundne investeringsfond	-3,0				
22. Bruk av bundne investeringsfond	0,8				
23. Avsetninger til ubundet investeringsfond					
24. Bruk av ubundet investeringsfond	4,2				
25. Dekning av tidligere års udekket beløp					
26. Sum overføring fra drift og netto avsetninger	15,0	28,0	38,5	30,0	14,2
27. Fremført til inndekning i senere år (udekket beløp)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Tilskudd til andres investeringer

I økonomiplanperioden videreføres årlig ramme til vedlikehold til kirker med 500 000 kr.

Investering i aksjer og andeler i selskaper

Det budsjetteres med egenkapitalinnskudd til KLP med 3,1 mill. kr i året i hele økonomiplanperioden.

Tilskudd fra andre

Det budsjetteres med 1 mill. kr hvert år i anleggsbidrag. I 2025 er det lagt inn tilskudd fra Husbanken til 16 institusjonsplasser med til sammen 28,8 mill. kr.

Salg av varige driftsmidler

Det budsjetteres med følgende beløp i perioden

(I mill. kr)	2024	2025	2026	2027
Salg av fast eiendom	4,8	9	5,2	3,2
Salg av biler	0,8	0,2	0,4	0,3
Sum	5,6	9,2	5,6	3,5

Salg av eiendom omfatter både kommunale bygg som ikke lenger vil være i bruk (Mårveien, Gustadmoen) i tillegg til tomter.

Mottatte avdrag på utlån av egne midler

Det ble utbetalt markeds lån til Midtkraft AS (Kraftia) med 30 mill. kr i 2020. På dette lånet innbetales det avdrag på 1,5 mill. kr i året.

Startlån

Årlig ramme for startlån videreføres med 40 mill. kr. I tillegg har kommunen mulighet til å re-utlåne startlån som innbetales ekstraordinært.

Budsjetterte avdrag finansieres av innbetalte avdrag fra lånekunder.

Bruk av fond

Det budsjetteres ikke med bruk av fond i perioden.

Overføring fra drift

Det overføres maksimalt fra driftsbudsjettet til investeringsbudsjettet for å lånefinansiere minst mulig. Det overføres 28 mill. kr i 2024, 38,5 mill. kr i 2025, 30 mill. kr i 2026 og 14 mill. kr i 2027.

Kommunedirektørens forslag

1. Med forbehold om Stortingets vedtak om skattøre, vedtas følgende satser for 2024:
 - Inntektsskatt for personlige skatteyttere: 10,95 %
 - For 2024 skal det skrives ut eiendomsskatt på kraftverk, vindkraftverk, kraftnettet og anlegg omfattet av særskattereglene for petroleum. Jf. Eiendomsskattelovens § 3 bokstav c. Videre skrives det ut eiendomsskatt på næringsdelen (bygning og grunn) i de tidligere skattlagte verk/bruk, jf. andre ledd i overgangsregelen til eiendomsskatteloven §§3 og 4. Eiendomsskatt utgjør 0,7 % av takstverdien.
2. Generell eiendomsskatt innføres fra 2025 for å finansiere kommende investeringer. I 2024 utredes modeller og prosess for innføring.
3. Budsjett 2024 og økonomiplan 2024-2027 vedtas slik det framgår av kommunedirektørens forslag med vedlagt talldel:
 - Bevilgningsoversikt – drift
 - Bevilgningsoversikt – investering
 - Oversikt over gjeld og andre vesentlige langsiktige forpliktelser
4. Betalingssatser 2024 og delegert myndighet fastsettes i henhold til økonomiplanens vedlegg 3 og 4.
5. Kommunestyret minner om at budsjettet er en bindende plan. Det forutsettes at formannskapet, hovedutvalgene og administrasjonen i tråd med gjeldende delegeringsreglement og økonomireglement styrer etter budsjettvedtakets intensjoner og påser at omdisponeringer samsvarer med dette.
6. Kommunen følger selvkostprinsippet ved beregning av årsavgift for vann og avløp. Det vil si at underskudd så vel som overskudd kan innhentes gjennom avgiftsendring i de påfølgende årene.
7. Kommunestyret godkjenner låneopptak i 2024 på 40 mill. kr til startlån (Husbanken) og inntil 107,1 mill. kr til investeringer.
8. Kommunestyret anser kommunens likviditet som tilfredsstillende. Med normale løp for inntekter og utgifter, samt sikring av finansiering før oppstart av investeringsprosjekter, vil likviditetssituasjonen få tilfredsstillende utvikling i budsjettåret.
8. Hovedgrep for økonomiplanperioden vedtas i henhold til vedlegg 7.

Vikersund, 30.10.2023

Aud Norunn Strand
kommunedirektør

Vedlegg 1: Talldel kommunedirektørens forslag

(tall i mill kr)	Regnskap	Oppr bud	Budsjett	Økonomiplan		
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
1. Rammetilskudd	-452,2	-485,443	-544,949	-549,9	-559,9	-569,9
2. Inntekts- og formuesskatt	-463,03	-439,324	-476,753	-475,9	-475,9	-475,9
3. Eiendomsskatt	-20,12	-20,040	-20,040	-35,0	-40,0	-45,0
4. Andre generelle driftsinntekter	-51,80	-35,700	-67,700	-59,4	-44,6	-31,2
5. Sum generelle driftsinntekter	-987,1	-980,507	-1109,442	-1120,2	-1120,4	-1122,0
6. Sum bevilgninger drift, netto	902,9	935,098	1044,299	1032,3	1024,4	1010,0
7. Avskrivninger	58,9	58,869	60,549	60,5	60,5	60,5
8. Sum netto driftsutgifter	961,9	993,967	1 104,848	1 092,8	1 084,9	1 070,5
9. BRUTTO DRIFTSRESULTAT	-25,2	13,460	-4,594	-27,4	-35,5	-51,5
10. Renteinntekter	-14,8	-19,100	-21,700	-21,8	-21,5	-22,3
11. Utbytter	-27,0	-22,200	-31,200	-30,2	-30,2	-30,2
12. Gevinst/tap på finansielle omløpsmidler	0,0	-				
13. Renteutgifter	22,7	34,500	46,743	48,6	56,9	71,2
14. Avdrag på lån	43,0	40,000	47,600	53,0	61,0	79,3
15. Netto finansutgifter	23,8	33,200	41,443	49,6	66,2	98,0
16. Motpost avskrivninger	-58,9	-58,869	-60,549	-60,5	-60,5	-60,5
17. NETTO DRIFTSRESULTAT	-60,3	-12,209	-23,700	-38,3	-29,8	-14,0
Disponering/dekning av netto driftsresultat:						
18. Overføring til investering	10,7	13,000	27,990	38,5	30,0	14,2
19. Avsetninger til bundne driftsfond	16,5	0,900	0,900	0,9	0,9	0,9
20. Bruk av bundne driftsfond	-8,9	-3,740	-5,190	-1,1	-1,1	-1,1
21. Avsetninger til disposisjonsfond	42,0	2,049				
22. Bruk av disposisjonsfond						
23. Dekning av tidligere års merforbruk						
24. Sum disp./dekn. netto driftsresultat	60,3	12,209	23,700	38,3	29,8	14,0
25. Fremført til inndek.senere år (merforbruk)						

mill. kr		Regnskap	Oppr. Bud	Budsjett	Økonomiplan		
		2022	2023	2024	2025	2026	2027
Fellesposter	Ramme	1,7	70,600	72,023	64,2	52,4	52,4
Sentraladministrasjon	Ramme	76,5	87,049	55,619	55,1	54,9	55,1
Undervisning	Ramme	294,6	285,648	387,712	383,6	382,9	379,4
Helse og sosial	Ramme	435,0	408,759	429,193	433,3	450,4	445,9
Kultur	Ramme	27,7	23,818	35,737	36,2	36,2	36,2
Teknisk	Ramme	67,4	59,224	64,015	59,9	47,5	40,9
Sum	Ramme	902,9	935,098	1044,299	1032,3	1024,4	1010,0

mill.kr	Budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
	2023	2024	2025	2026	2027
1. Investeringer i varige driftsmidler	118,0	149,7	358,8	520,9	58,5
2. Tilskudd til andres investeringer	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
3. Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	2,7	3,1	3,1	3,1	3,1
4. Utlån av egne midler					
5. Avdrag på lån					
6. Sum investeringsutgifter	121,2	153,3	362,4	524,5	62,1
7. Kompensasjon for merverdiavgift	16,0	10,2	37,9	93,2	7,3
8. Tilskudd fra andre	1,0	1,0	29,8	1,0	1,0
9. Salg av varige driftsmidler	6,1	5,6	9,2	5,6	3,5
10. Salg av finansielle anleggsmidler					
11. Utdeling fra selskaper					
12. Mottatte avdrag på utlån av egne midler	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
13. Bruk av lån	81,6	107,1	245,6	393,2	34,6
14. Sum investeringsinntekter	106,2	125,3	323,9	494,5	47,9
15. Videreutlån	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0
16. Bruk av lån til videreutlån	-40,0	-40,0	-40,0	-40,0	-40,0
17. Avdrag på lån til videreutlån	13,5	15,5	17,5	19,5	21,5
18. Mottatte avdrag på videreutlån	-13,5	-15,5	-17,5	-19,5	-21,5
19. Netto utgifter videreutlån	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
20. Overføring fra drift	13,0	28,0	38,5	30,0	14,2
21. Avsetninger til bundne investeringsfond	-3,0				
22. Bruk av bundne investeringsfond	0,8				
23. Avsetninger til ubundet investeringsfond					
24. Bruk av ubundet investeringsfond	4,2				
25. Dekning av tidligere års udekket beløp					
26. Sum overføring fra drift og netto avsetninger	15,0	28,0	38,5	30,0	14,2
27. Fremført til inndekning i senere år (udekket beløp)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

1. Investering i varige driftsmidler						
		Budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
(tall i mill kr)		2023	2024	2025	2026	2027
Støtte og utvikling	Digitalisering	4,8	4,0	4,0	4,0	4,0
	Næringsområder og samferdsel					
Familie og oppvekst	Skolebygg	20,0				
	Vikersund skole/hall		5,0	3,0	429,0	
Helse og velferd	Modumheimen		2,0	154,0		
Teknisk og miljø	Anleggslista	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
	Veianlegg/gangvei		5,0	5,0	5,0	5,0
	Biler og maskiner	3,3	4,5	0,3	4,4	4,0
	Rådhus fasadeutbedring		7,0			
	Familiens hus	40,0	39,2			
	Øvrige formålsbygg	7,0	19,0	19,0	19,0	19,0
	Bårdre renseanlegg	10,0	10,0	0,0	0,0	
	Reservevannskilde	20,0	15,0	104,0	33,0	
	Vann- og avløpsnett	7,9	34,0	64,5	21,5	21,5
Sum investeringer		118,00	149,7	358,8	520,9	58,5
2. Tilskudd til andres investeringer						
		Budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
(tall i mill kr)		2023	2024	2025	2026	2027
	Kirkelig fellesråd	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Sum tilskudd til andres investeringer		0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
3. Investering i aksjer og andeler i selskaper						
		Budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
(tall i mill kr)		2023	2024	2025	2026	2027
	Egenkapitalinnskudd KLP	2,7	3,1	3,1	3,1	3,1
Sum investering i aksjer og andeler i selskaper		2,7	3,1	3,1	3,1	3,1
4. Utlån av egne midler						
		Budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
(tall i mill kr)		2023	2024	2025	2026	2027
	Utlån egne midler	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum utlån av egne midler		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

mill.kr	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Investeringslån 01.01	800,5	808,2	849,8	909,3	1101,9	1434,1
Lånopptak	50,7	81,6	107,1	245,6	393,2	34,6
Betalte avdrag	43,0	40	47,6	53,0	61,0	79,3
Investeringslån 31.12	808,2	849,8	909,3	1101,9	1434,1	1389,4
Videreutlån 01.01	159,0	186,6	213,1	237,6	260,1	280,6
Lånopptak	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0
Betalte avdrag	12,4	13,5	15,5	17,5	19,5	21,5
Videreutlån 31.12	186,6	213,1	237,6	260,1	280,6	299,1

Vedlegg 2: Budsjett for tilsyn og kontroll

42/23 Budsjett 2024 for kontrollarbeidet

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kontrollutvalget i Modum kommune	08.09.2023	42/23

Forslag til vedtak/innstilling:

1. Kontrollutvalget anbefaler at kr 2 169 019 bevilges som budsjetttramme 2024 for kontrollarbeidet.

	Budsjett 2024
Kontrollutvalget	165 519
Sekretariatet	277 000
Revisjonen	1 611 000
Revisjon av kommunale foretak KF	115 500
Sum for kontrollarbeidet	2 169 019

2. Kontrollutvalgets oversender saken til kommunedirektøren for videre behandling i formannskapet og kommunestyret. Kontrollutvalgets forslag følger formannskapets innstilling til kommunestyret.

Møtebehandling

Utvalget drøftet budsjettforslaget.

Votering

Sekretariatets forslag ble enstemmig vedtatt

Vedtak

1. Kontrollutvalget anbefaler at kr 2 169 019 bevilges som budsjetttramme 2024 for kontrollarbeidet.

	Budsjett 2024
Kontrollutvalget	165 519
Sekretariatet	277 000
Revisjonen	1 611 000
Revisjon av kommunale foretak KF	115 500
Sum for kontrollarbeidet	2 169 019

2. Kontrollutvalgets oversender saken til kommunedirektøren for videre behandling i formannskapet og kommunestyret. Kontrollutvalgets forslag følger formannskapets innstilling til kommunestyret.

Vedlegg 3: Endring i betalingssatser

Familie og oppvekst

1. Barnehager

Sats per måned:

	2023	Forslag pris 2024
Maksimalpris 100 %	3 000 kr	2 000 kr
Maksimalpris 80 %	2 400 kr	1 600 kr

2. SFO

Sats per måned:

	2023	Forslag pris 2024
Full plass – morgen og ettermiddag	3 650 kr	3830 kr
Per morgen hver uke	245 kr	260 kr
Per ettermiddag hver uke	490 kr	515 kr

3. Felles gebyrer og moderasjoner

- Modum følger nasjonale moderasjonsordninger for barnehage og SFO.
- Ny makspris i barnehage trer i kraft 1.8.24
- Kostpenger betales ut fra plasstørrelse og tilbud ved den enkelte tjeneste.
- Enkeltdager kan kjøpes for 300 kroner. 1/3 av dette for morgen i SFO, 2/3 av dette for ettermiddag i SFO.
- Gebyr ved for sen henting er 400 kroner per påbegynte halvtime.

Helse og velferd

	Pris 2023	Forslag pris 2024
Ombringelse varmmat normal porsjon	100 kr	110 kr
Ombringelse varmmat liten porsjon	75 kr	85 kr
Fullpensjon mat i bolig med heldøgns bistand pr. mnd.	4 300 kr	4 500 kr
Middag/mellommat i bolig pr. mnd	3 600 kr	3 750 kr
Middag i bolig pr. mnd	2 850 kr	2 975 kr
Frokost/kvelds i bolig pr. mnd	700 kr	800 kr
Middag i kafeteria	95 kr	110 kr

Kultur og fritid

Kommunalsjef får myndighet til å fastsette billettpriser og leiepriser i sektoren

Vedlegg 4: Gebyrregulativ

1. Kart og oppmåling

- Gebyr etter lov om eiendomsregistrering
- Byggesaksbehandling, utslippssaker, plan- og dispensasjonssaker i medhold av plan- og bygningsloven og jord/skogloven.
- Konsesjon ved erverv av fast eiendom, samt deling av landbrukseiendom i samsvar med forskrift om gebyr for behandling av konsesjonssaker m.v.
- Gebyr og timesatser for ymse tjenester

Følgende gebyr er unntatt for mva. Prisene ble sist endret i 2023.

1. Eierseksjonering (Revidert 2024)

Kapittelet omhandler gebyrer for seksjoneringssaker etter eierseksjonsloven.

1.1 Seksjonering/reseksjonering av eiendom:

Antall seksjoner	Sats 2023	Sats 2024
1-4 seksjoner	10 500	11 100
5-10 seksjoner	14 700	15 500
Fra og med 11 seksjoner	Pr. seksjon 700	Pr. seksjon 800

1.2 Sletting/oppheving av seksjonert eiendom

	Sats 2023	Sats 2024
Sletting/oppheving av seksjonert eiendom	6 000	6 300

1.3 Mangelfull søknad

Dersom hjemmelshaver etter første mangelbrev ikke har komplett søknad etter kravene i eierseksjonsloven § 11, påløper det gebyr for hvert påfølgende mangelbrev som må sendes.

Utstedelse av nytt mangelbrev	1 700
-------------------------------	-------

1.4 Befaring ved seksjonering

Befaring av eiendom når kommunen finner det nødvendig ved behandling av saken. Gebyret kommer i tillegg til behandlingsgebyret for seksjonering/reseksjonering.

Befaring	3 500
----------	-------

1. Oppmålingsforretning (revidert 2024)

Kapittelet omhandler gebyrer for oppmålingsforretninger og saksbehandling etter matrikkellova.

2.1 Oppmålingsforretninger

2.1.1 Oppretting av grunneiendom og festegrunn

Areal i m ²	Sats 2023	Sats 2024
0–2 000	25 600	27 000
2 000-5 000	32 400	34 200
Deretter pr. nytt påbegynte 1 000 m ²	1 900	2 000
For regulerte felt der det fradeles 5 eller flere tomter som grenser inntil hverandre gis det rabatt på 15 % fra første parsell.		
Ved fradeling av tilleggsareal til eksisterende matrikkelenhet betales gebyr i henhold til punkt 1.3.		

2.1.2 Oppretting av uteareal pr. eierseksjon

Areal i m ²	Sats 2023	Sats 2024
0 -250	7 500	7 900
251-500	9 500	10 000
501-1000	13 000	14 000
1001-2000	16 700	17 600
Deretter pr. nytt påbegynte 1 000 m ²	1100	1200

2.1.3 Registering av anleggseiendom

Faktureres etter medgått tid.

2.1.4 Registrering av jordsameie

Faktureres etter medgått tid.

2.1.5 Oppretting av matrikkelenhet uten fullført oppmålingsforretning

Sats 2022	Sats 2023	
3 000	3200	I tillegg kommer gebyr for å utføre oppmålingsforretningen

2.1.6 Grensejustering

Grunneiendom		
Areal i m ²	Sats 2023	Sats 2024
0 – 250	10 200	10 800
251 – 500	13 000	13 700
Anleggseiendom		
Faktureres etter medgått tid		

2.1.7 Arealoverføring/ fradeling av tilleggsareal

Grunneiendom, festegrunn, jordsameie og anleggseiendom		
Areal i m ²	Sats 2023	Sats 2024
0 – 150 m ²	-	12 000
151 – 300 m ²	-	15 000
301 – 500 m ²	-	18 000
Deretter pr. nytt påbegynte 500 m ²	-	1 200
Ved arealoverføring skal oppmålingsforretning og tinglysing gjennomføres. Arealoverføring utløser dokumentavgift. Dette gjelder ikke arealoverføring til vei - og jernbaneformål.		

2.1.8 Klarlegging av eksisterende grense der grensen tidligere er koordinatbestemt ved oppmålingsforretning

Antall punkt	Sats 2023	Sats 2024
Inntil 2 punkter	5 700	6 000
Deretter pr. punkt	900	1 000

2.1.9 Klarlegging av eksisterende grense der grensen ikke tidligere er koordinatbestemt eller klarlegging av rettigheter

Antall punkt	Sats 2023	Sats 2024
Inntil 2 punkter	7 500	9000
Deretter pr. punkt	2 600	2000
Gebyr for klarlegging av rettigheter		Faktureres etter medgått tid

2.1.10 Oppmålingsforretning over større sammenhengende arealer

For arealer til landbruks-, fritids- og andre allmenne formål m.m. betales gebyr etter medgått tid.

2.1.11 Matrikulering av eksisterende umatrikulert grunn

Gebyr for matrikulering av eksisterende umatrikulert grunn faktureres etter medgått tid.
Minstegebyr er kr 13 000.

2.1.12 Avbrudd i oppmålingsforretning eller matrikulering

Gebyr for utført arbeid når saken blir trukket før den er fullført, må avvises eller ikke lar seg matrikkelføre på grunn av endrede hjemmelsforhold, settes til 1/3 av gebyrsatsene.

1.1.11 Privat grenseavtale

Faktureres etter medgått tid

1.1.12 Ikke møtt til oppmålingsforretning

Der rekvirenten ikke møter opp til oppmålingsforretning slik at man ikke kan gjennomføre oppmålingsforretningen gis det et gebyr på 4 000 kr. (Frist for å avlyse oppmålingsforretning er 24 timer)

1.1.13 Kontorforretning

Gebyr for kontorforretning uten arbeid i marka: 1/2 av fastsatt gebyr.

1.1.14 Utstedelse av matrikkelbrev (Gebyr fastsatt i matrikkelforskriften)

Matrikkelbrev inntil 10 sider	175
Matrikkelbrev over 10 sider	350

1.1.15 Tinglysingsgebyr (Gebyr fastsatt i lov og forskrift)

Elektronisk innsending	540
Papirbasert innsending	585

2.2 Salg av digitale kartdata, alle baser inkludert:

	Sats 2024
Grunnavgift for uttak av data	Pris fastsettes av
Digitale kartdata i FKB-B kvalitet	geovekstforum
Fastmerker målt etter 1987, inkl. skisse	i det enkelte tilfelle.

3. Delesaker (nytt/revidert i 2024)

Gebyr for behandling av opprettelse og endring av eiendom (delesaker) etter plan- og bygningsloven. Gebyr for delesaksbehandling er revidert i 2024 og nå knyttet opp til størrelse på areal og dets samsvar med arealplan.

Nr	§ pbl	Tjeneste	Beskrivelse	Kr.
----	-------	----------	-------------	-----

Opprettelse av ny matrikkelenhet – ny grunneiendom

0		Forhånds-konferanse	Saksforberedelse	Vurdering av sakstype, veiledning mv	0
1	20-1 m 20-4 d 26-1	Søknad om opprettelse av ny grunn-eiendom	Fradeling i areal uten regulerte tomtegrenser	0 - 699 m ² - krever dispensasjon 700-1000 m ² Tillegg pr daa over 1.000 m ²	15.000 7.500 2.500
			Fradeling med avvik fra regulerte tomtegrenser	Pr. tomt - krever dispensasjon	15.000
			Fradeling i tråd med regulerte tomtegrenser	Fullt gebyr for første tomt, 50% for påfølgende	5.000
2		Avsluttet sak / negativt vedtak			25% av satsene

Endring av matrikkelenhet - arealoverføring

0		Forhånds-konferanse	Saksforberedelse	Vurdering av sakstype, veiledning mv	0
1	20-1 m 26-1	Søknad om arealoverføring	Overføring av areal av <u>samme</u> arealformål	0-500 m ² 501-1000 m ² Tillegg pr daa over 1000m ²	5.000 7.500 2.500
			Overføring av areal av <u>ulike</u> arealformål	0-500 m ² 501-1000 m ² Tillegg pr daa over 1000m ²	10.000 15.000 2.500
			Restareal < 700 m ²	krever dispensasjon	15.000
			Overføring med avvik fra regulerte tomtegrenser	Pr. eiendom - krever dispensasjon	15.000
			Overføring i tråd med regulerte tomtegrenser	Fullt gebyr for første eiendom, 50% for påfølgende	5.000
2		Avsluttet sak eller negativt vedtak			25% av satsene

4. Byggesaker

Kommunen kan redusere gebyr som er åpenbart urimelig i forhold til det arbeid og de kostnader kommunen har hatt med saken. Gebyrfastsettelsen i den enkelte sak kan ikke påklages, da den kun er oppfølging av regulativet. Kommunens avgjørelse av søknad om reduksjon av gebyr kan påklages.

Av byggesaksgebyret skal ca. 10 % dekke kostnadene med tilsyn, jfr. Pbl § 33-1.

Fakturering av gebyr for ferdigattest gjøres samtidig som gebyr for byggesak sendes ut.

I saker der gebyr beregnes etter medgått tid, settes timesatsen til 1 600 kr/time.

Punkt Nr.	Henv. til lov i Pbl		Sats 2023	Sats 2024
4.1		Naboliste og situasjonskart Utgår (se E-torg kap. 8.1)		
4.2	§20-3, §20-4	Mangelfulle søknader Der innkommende søknader er så mangelfulle at de ikke kan behandles og må sendes i retur.	2 400	2 600
4.3	§20-4, §20-3	Fasadeendring.	6 400	6 800
4.4	§ 20-4 § 20-3	Integrerte garasjer/carporter i eneboliger. Garasjer, uthus, lager, driftsbygninger og, konstruksjoner i landbruket 0-49 m ² . Garasjer, uthus, lager, driftsbygninger og, konstruksjoner i landbruket 50-200 m ² . Driftsbygninger 200-1000 m ² engangsgebyr på. Deretter pr. påbegynt 500 m ² .	4 800 7 700 13 900 29 400 5 300	5 100 8 100 14 700 31 000 5 600
4.5	§ 20-3	For en boenhet/fritidsbolig. Boligbygg med flere boenheter (Som for en boenhet for den første boenheten deretter for hver boenhet).	21 000 12 000	22 200 13 000

4.6	§ 20-3	Industri, kontor, forretningsbygg, serviceanlegg, skole, barnehage, institusjoner, lager m.m. inntil 1 000 m ² . Deretter pr. påbegynt 500m ² .	29 400	31 000
			15 000	16 000
4.7	§ 20-3	Moduler for varig opphold, modulrigg for beboelse, hus på hjul. Microhus.	11 000	12 000
4.8	§ 20-4 § 20-3	Tilbygg, påbygg og ombygging, parkeringskjeller		
		inntil 50 m ²	6 400	6 800
		50-250 m ²	11 600	12 300
		250-500 m ²	18 500	19 500
		Deretter pr påbegynt 500 m ²	5 300	5 600
4.9	§ 20-4	For tiltak i denne kategorien er gebyret:	6 400	6 800
	§ 20-3	• Tekniske installasjoner. • Private og offentlige VA-ledninger m.v. • Veier, grave- og fyllingsarbeider, enkle løsmasse- og fjellarbeider i dagen. • Innhegning mot vei. • Forstøtningsmurer. • Bruksendring uten bygningsmessige endringer. • Skilt og reklame. • Svømmebasseng. • Brygge		
4.10	§ 20-3	Rehabilitering av skorstein	4 000	4 200
4.11	§20-3	For tiltak i denne kategorien er gebyret:	9 000	10 000
		• Søknad om separat avløpsanlegg (Gebyr for utslippstillatelse etter forurensingsforskriften kommer i tillegg). • Støyskjerm, parkeringsplasser, tunneler og kulverter. • Rivning av bygning, konstruksjon eller anlegg. • Bruksendring med bygningsmessige endringer.		
4.12	§ 19	Der søknad om tiltak medfører at det må gis dispensasjon i forhold til lov, forskrift eller offentlig vedtak og dette krever politisk behandling er gebyret:	14 200	15 000
		For dispensasjoner av mindre karakter og behandling er delegert til rådmannen, er gebyret:	4 700	5 000
4.13	SAK10 §9-2	Lokal godkjenning til selvbygger.	2 300	2 500
4.14	§20-3	Rammesøknad:		
		For rammetillatelse betales 90% av grunntakst.		

		For første igangsettelse betales 20% av grunntakst. For oppdelt igangsettelse betales 10% av grunntakst per. gang etter første gang.		
4.15	§20-3 §20-4	Midlertidig brukstillatelse og ferdigattest. Ferdigattest for rehabilitert pipe.	2 300	2 500
4.16	§20-3 §20-4	Endringssøknad som medfører nye tegninger faktureres etter medgått tid, men minimum 50 % av fullt behandlingsgebyr.		
4.17		Ved avslagsvedtak betales fullt behandlingsgebyr		
4.18	§20-3 og § 32	Dersom et arbeid igangsettes før tillatelse er gitt, ilegges et tilleggsgebyr på fullt behandlingsgebyr, men minst 15 500 kr.		
4.19	§20-4 og § 32	Dersom et arbeid igangsettes før tillatelse er gitt, ilegges et tilleggsgebyr på fullt behandlingsgebyr, men minst 8 000 kr, gjelder også forstøtningsmurer etter §20-3.		
4.20	§20-3 §20-4	Merarbeid i forbindelse med ferdigattest/midlertidig brukstillatelse vedrørende et tiltak som er tatt i bruk uten midlertidig brukstillatelse eller ferdigattest, faktureres etter medgått tid, men minst 6 000 kr.		
4.21		Kartajour. Bolig og andre større bygg, konstruksjoner/byggverk under bakkenivå. Tilbygg hvor verken samlet bruksareal (BRA) eller bebyggt areal (BYA) er over 50 m², og VA- anlegg Frittliggende bygning som ikke skal brukes til beboelse hvor verken samlet bruksareal (BRA) eller bebyggt areal (BYA) er over 50 m².	3 700 1 600 1 600	3 900 1 700 1 700
4.22	§25-2 2.ledd	Kommunen kan kreve sakkyndig bistand eller utføre tekniske prøver for tiltakshavers regning dersom tilsyn viser vesentlig svikt som ikke er ivaretatt ved uavhengig kontroll.	Påløpte kostnader	Påløpte kostnader

5. Søknad om utslippstillatelse

Kommunen behandler utslippstillatelse for avløpsrenseanlegg større enn 50 og opp til 2000 personekvivalenter (pe). Grensen for mer omfattende saksbehandling går ved 50 pe. Tjenesten inkluderer forhåndskonferanse og en eventuell befarings.

Tjeneste	Sats 2023	Sats 2024
1. Søknad om utslipp mellom 50 og 2000 pe, forurensningsforskriftens § 13-4.	38 000	41 000
2. Søknad om tillatelse til utslipp av oljeholdig avløpsvann, forurensningsforskriftens § 15-4.	10 000	11 000
3. Søknad om tillatelse til påslipp til kommunalt avløpsnett, forurensningsforskriftens § 15A-4.	10 000	11 000

6. Plansaksbehandling (revidert i 2024)

Gebyrregulativet for plansaksbehandling er revidert i 2024. Regulativet er nå knyttet opp til de ulike fasene i en plansak fra oppstart til sluttbehandling.

I tabellen under står følgende forkortelser: DR = detaljregulering.

KPL = kommuneplanens arealdel med tilhørende planbestemmelser.

PBL = plan og bygningsloven. PP = planprogram. KU = konsekvensutredning.

SOSI = norsk standard for utveksling av digitale geodata (*SamOrdnet Stedlig Informasjon*)

Nr	§ pbl	Tjeneste	Beskrivelse	Gebyr 2024 Kr.
----	-------	----------	-------------	----------------

Oppstartsbehandling - detaljregulering

0		Forhånds-konferanse	Saksforberedelse	Vurdering av sakstype, planinitiativ, planprogram mv	0
1	12-8	Oppstartsmøte	Grunngebyr (<i>admin. Behandling</i>)	<i>Samsvar med KPL, ingen politisk tema</i>	15.000
			+ politisk behandling	<i>Avvik fra KPL, overordnede avklaringer</i>	+5.000
			+ Planprogram (<i>og politisk behandling</i>)	<i>Planinitiativ vurderes å utløse planprogram, jf. pbl § 12-9</i>	+10.000
2	12-8	Avklaring i Kommunestyret om uenighet i vesentlige punkt i oppstartsmøtet, jf. 6-6		<i>Politisk sak fremmes etter krav fra forslagsstiller</i>	0
3	12-9	Fastsettelse av Planprogram		<i>Plan med vesentlig virkning for miljø & samfunn, K.U.</i>	25.000

Planbehandling - detaljregulering

4	12-11	Grunngebyr	DR		75.000
			DR + PP	<i>med planprogram</i>	+25.000
			DR + PP + KU	<i>med planprogram og konsekvensutredning</i>	+50.000
5	12-11	+ Arealgebyr pr m ² <u>ny</u> bebyggelse	Boligbebyggelse	SOSI 1200 - 1299	8
			Fritidsbebyggelse	SOSI 1120 - 1124	5
			Sentrumsformål	SOSI 1130	10
			Kjøpesenter /Forretning	SOSI 1140 - 1150	9

		(krav inntil 100 daa)	Næring	SOSI 1300 - 1390	7
			Råstoff / Masseuttak	SOSI 1200 - 1201	6
			Øvrig Bebyggelse og anlegg		4
6	12-11	Avsluttet sak	Manglende oppfølging og varsel fra kommunen	etter oppstartsmøte	25% av grunngebyr
				etter varsling av oppstart	50% av grunngebyr
			Uenighet i oppstart, jf. 6.2	etter vedtak i kommunestyret	10% av grunngebyr

Planbehandling - endring eller oppheving av plan

7	12-14	Oppheving av plan			15.000
8	12-14	Endring av plan	Vanlig planprosess		40.000
				+ Arealgebyr, jf. pkt. 6	
9	12-14	Endring av plan	Forenklet prosess	Endring kun av bestemmelser	10.000
				Endring av bestemmelser og/eller kart	15.000
10	12-14	Endring av plan	Avsluttet sak eller negativt vedtak		50% av satsene

Dispensasjon - fra arealplan

11	19-2	Dispensasjon	Administrativ behandling		10.000
			Politisk behandling	Krever politisk forankring	15.000
			Politisk behandling	Innfløkt sak som krever politisk avklaring og forankring	20.000
			Avsluttet sak eller negativt vedtak		50% av satsene

Øvrige behandlingsgebyr

12		Arbeidsmøter - detaljregulering	5 møter inngår i grunngebyr for planbehandling	Kostnad pr. påfølgende møte	2.000
13		Medgått tid (T)	Etter avtale / varsel	Kontroll, digitalisering mv.	1.500

Gebyrfritak

Det beregnes ikke arealgebyr for:

- Andre arealformål enn Bebyggelse og anlegg
- Forefinnende og utbyggede areal regulert til Bebyggelse og anlegg
- Områder eller tilleggsarealer som kommunen har pålagt forslagsstiller å ta med
- Areal unntatt fra byggemulighet som følge av regulering til bevaring, vern e.l.
- Areal utover 100 daa

Gebyrfrister

- Gebyr for oppstartsbehandling av detaljregulering faktureres etter avholdt oppstartsmøte eller påfølgende politisk behandling av dette.
- Gebyr for fastsettelse av planprogram faktureres etter politisk behandling.
- Gebyr for planbehandling av detaljregulering faktureres etter politisk 1. gangsbehandling.
- Gebyr for planendring, dispensasjon eller negativt vedtak faktureres etter at vedtak er fattet.
- Gebyr for avsluttet sak faktureres etter brev om avslutning av plansak er sendt ut.

Allmenne gebyrbestemmelser

- Gebyr bregnes ut fra gjeldende satser ved tidspunkt for behandling/vedtak.
- Etter avtale kan kostnader for innhenting av sakkyndig hjelp til utrednings- og kontrolloppgaver faktureres etter medgåtte utgifter.
- Det kan varsles avslutning av plansak på grunn av manglende framdrift i planarbeid (uten avtale om dette).

Sak kan avsluttes 3 måneder etter varselet er sendt dersom oppfølging av planarbeid fortsatt er mangelfullt.

- Det kan kreves tilleggsgebyr for medgått tid (T) til saksbehandling for:
 - forslag fra utbygger/forslagsstiller til endringer/justeringer i planmateriale etter 1.gangsbehandling som medfører ny høring/offentlig ettersyn.
 - digitalisering av plankart mv

7. Frikjøp av parkeringsplasser

Med hjemmel i § 2.9 i kommuneplanens bestemmelser kan kommunen samtykke i at det i stedet for parkeringsplass på egen grunn eller på fellesareal blir innbetalt et beløp for hver manglende plass til kommunen for bygging av offentlig parkeringsanlegg. Kommunestyret bestemmer hvilke satser som til enhver tid skal gjelde. Pris eks. mva.

Tjeneste	Sats 2023	Sats 2024
Frikjøpt parkeringsplass pris pr. plass	Kr 120 000	Kr 130 000

8. Anleggsbidrag

I utbygging av boligprosjekt der det inngås avtale om anleggsbidrag med kommunen (for bygging av teknisk infrastruktur som vei og trafikkareal, vann og avløp, grønnstruktur mv) så beregnes anleggsbidrag pr boenhet. Minstesats er som vist nedenfor. Eventuelle ytterligere anleggsbidrag avgjøres i den enkelte avtale.

Nr		Tjeneste	Beskrivelse	Sats 2022	Sats 2024	
1		Anleggsbidrag	Veg- og trafikkareal	Minstebidrag pr. boenhet	Kr. 75.000	Kr. 80.000
2		Anleggsbidrag	Kommunal vannforsyning	Minstebidrag pr. boenhet	Kr. 75.000	Kr. 80.000
3		Anleggsbidrag	Kommunalt avløpsanlegg	Minstebidrag pr. boenhet	Kr. 75.000	Kr. 80.000

NB! For vann og avløp vil også tilknytningsavgift og årsavgift bli krevd inn, jf. kap. 12 Kommunale eiendomsavgifter generelt

9. Ikke-momsbelagte forvaltningstjenester

Denne timesatsen benyttes for forvaltningsoppgaver kommunen utfører og som iht. dette regulativ skal belastes tiltakshaver.

Tjeneste	Sats 2025	Sats 2024
Timelønn	Kr 1 500	Kr 1 600

Kommunen tilbyr plott i forbindelse med saksbehandling etter følgende satser:

Tjeneste	Format A2	Format A 1	Format A 0
Svart/hvitt	50	100	150
Farge	150	300	400

Utskrifter og plott levert av kommunen vil inngå som et tillegg i saksbehandlingsgebyret.

10. Tjenester ved teknisk etat

Tjenestene er mva. pliktige og er oppgitt med mva.

10.1 eTorg leveranser og attester

Tjenesten gjelder levering av offentlig dokumentasjon fra arkiv til eiendomsめglere og andre. Prisen er i kr inkl. mva. pr. oppdrag og for en eiendom.

<i>Tjeneste</i>	Sats 2023	<i>Sats 2024</i>
Meglerpakke standard	4 000	4 300
Meglerpakke med bygningstegninger	4 800	5 100
Meglerpakke ubebygd tomt	3 100	3 300
Godkjente bygningstegninger	800	900
Grunnkart	700	800
Situasjonskart/Situasjonskartpakke	1 700	1 800
Nabovarsel, manuelt	400	500
eNabovarsel via Altinn	750	800
Gjeldende arealplaner med bestemmelser	700	800
Situasjonskart til søknad om sanitærabonnement		800

For flere elektroniske oversendelser via kommunens eTorg:

<https://modum.e-torg.no/produktoversikt>

10.2 Oppmålingsteknisk bistand

Tjeneste	Sats 2023	Sats 2024
----------	-----------	-----------

Timelønn	Kr 1 500	Kr 1 600
Timesats, elektronisk måleutstyr	Kr 800	Kr 850

11. Fellingsavgift hjortevilt

	Sats 2023	Sats 2024
Elg, ungdyr/voksen	Maksimalsats	Maksimalsats
Elg, kalv	Maksimalsats	Maksimalsats
Hjort, ungdyr/voksen	Maksimalsats	Maksimalsats
Hjort, kalv	Maksimalsats	Maksimalsats

Avgiften er statlig regulert og maksimalsatsene vedtas i statsbudsjettet. Satsene for 2024 ligger i forslag til statsbudsjett.

12. Kommunale eiendomsavgifter generelt

Minste gebyrenhet er en separat boenhet som defineres som bolig med ett eller flere rom, separat inngang, og egen kjøkkendel. Denne definisjonen er lagt til grunn ved fastsettelsen av eiendomsavgiftene. Regler for fastsettelse av gebyrene finner du i forskrift om **Vann- og avløpsgebyrer i Modum kommune**. Trykk på linken for å lese informasjon om tilknytning til offentlig vann og avløpsnett og gebyrer.

Modum kommune gir mulighet for å dele opp fakturaene. Antall fakturaer pr. år kan være 1, 2, 4 eller 12, men standard hvis det ikke er gitt noen beskjed er en (for gebyr under 1 000 kr) eller to terminer.

12.1 Vann- og kloakkgebyrer

Prisene ble sist endret i 2023. Avgiftene er mva. pliktige. Prisene er oppgitt inkl. mva.

12.2 Avgift etter stipulert forbruk

Vann:

Bruksareal	Stipulert forbruk m ³ /år
0-60 m ²	250
60-160 m ²	330
160-240 m ²	600

Avgift betales i forhold til enhetspris for vann (kr/m³) angitt i punkt 12.2.1.

Kloakk:

Bruksareal	Stipulert forbruk m ³ /år
0-60 m ²	250
60-160 m ²	330
160-240 m ²	600

Avgift betales i forhold til enhetspris for kloakk (kr/m³) angitt i punkt 12.2.1.

12.2.1 Avgift etter måling, pr. m³

Det er et gebyr for å installere en tilleggs vannmåler i bolig hvor det er separat inntak for leveranse av varmt og kaldt tappevann inn til en boligenhet. Vann og kloakkavgiften skal beregnes som summen av målt kaldt og varmt tappevann.

	Sats 2023	Sats 2024
Vann, fast årlig gebyr pr. boenhet for bolig/for annen eiendom pr. vann- eller kloakkmåler	850	1 250
Gebyr for tilleggs vannmåler – kr/år	700	700
Vann pr. m ³	34,00	40,00
Kloakk, fast årlig gebyr pr. boenhet for bolig/for annen eiendom pr. vann- eller kloakkmåler	1 100	1 250
Kloakk pr. m ³	43,75	45,00

12.3 Installasjon av nye vannmålere.

Kommunen eier og betaler vannmåleren som skal utplasseres. Huseier betaler selve installasjonen i eget hus.

12.3.1 Utskifting av vannmålere.

Kommunen skifter ut vannmålere som er eldre enn 10/15 år avhengig av vannmålerstype, eller som har større målefeil enn 5 %.

12.3.2 Utskifting av vannmålere – mislighold avtale om utskifting.

Kommunen kontakter huseiere som skal få byttet vannmålere og inngår avtale om tidspunkt for utskiftingen. Hensikten er å sikre at kommunens rørlegger får adgang til vannmåleren på en effektiv måte.

Ved huseiers mislighold av bekreftet avtaletidspunkt påløper et gebyr på 1 350 kr inkl. mva.

12.3.3 Refusjon av innbetalt avgift etter påvist målefeil.

Dersom måleren ved kontroll viser mer enn 5 % for høyt forbruk, har abonnent krav på tilbakebetaling for feilmålingen.

Tilbakebetalingen regnes fra det tidspunkt feilen må antas å ha oppstått. Krav som er foreldet etter reglene om foreldelse av fordringer, dekkes ikke.

Viser måleren mer enn 5 % for lavt forbruk, har kommunen krav på tilleggsbetaling etter tilsvarende regler.

Er plomberingen av måleren brutt, har abonnenten ikke krav på tilbakebetaling.

12.3.4 Redusert vann og kloakkavgift.

Abonnenter som oppdager en vannlekkasje i forbindelse med vannmåleravlesningen, kan søke om å få redusert vannforbruket. Søknaden sendes til fakturakontoret i Modum kommune.

Vilkåret for å få satt ned avgiften er at vannforbruket har økt med mer enn 50 % i forhold til forrige års målte forbruk.

Årsaken må være knyttet til en lekkasje i røropplegg/sanitærutstyr i eget hus som ikke har vært oppdaget før vannmåleravlesningen.

Målerverdien blir satt ned til gjennomsnittet av de tre foregående årenes vannforbruk.

Huseier plikter å reparere og utbedre lekkasjene så raskt som mulig.

12.3.5 Eierskifte midt i fakturaterminen

Ved eierskifte skal oppgjøret for kommunale gebyrer skje mellom selger og kjøper, gjerne med bistand av eiendomsmegler. Kommunen har ikke ansvaret for dette oppgjøret.

12.3.6 Slamavskillere tilknyttet kommunal avløpsledning

Septiktank som er tilknyttet kommunal kloakkledning, skal tømmes minimum hvert 2. år. Hvis årsaken til at tanken ikke kan kobles ut er at den private stikkledningen er for dårlig til å føre avløpsvann, må huseier selv betale for tømmingen.

Renovatøren for den kommunale septikrenovasjonen skal benyttes til slike oppdrag.

Abonnenten faktureres fortløpende for hvert utført oppdrag. Prisen for 2024 er 4 200 kr inkl. mva. for en tank opp til og med 3 m³. For overskytende volum skal abonnenten betale 840 kr/m³ inkl. mva.

Abonnenter som har septiktank, grunnet at den kommunale hovedledningen er for dårlig til å føre råkloakk, skal tømme tanken hvert 2. år. Kommunen bekoster denne tømmingen. Behov utover dette må bekostes av abonnenten.

12.4 Gebyrregulativ for private vannverk og institusjoner/bedrifter som benytter kommunens vannverk som reservevannkilde.

1. For private vannverk gjelder følgende satser:

Årlig avgift: 175 kr inkl. mva. pr. abonnent. Forbruk: Betales for målt forbruk etter gjeldende sats for vannavgift.

2. For institusjoner og bedrifter gjelder følgende satser:

Årlig avgift - Pris pr. år inkl. mva.:

Vannforbruk pr. år	Sats 2023	Sats 2024
0-5 000 m ³	10 220	10 220
5 000 – 10 000 m ³	20 430	20 430
10 000 – 20 000 m ³	40 850	40 850
20 000 – 40 000 m ³	81 700	81 700

Forbruk: Betales for målt forbruk etter gjeldende sats for vannavgift. Pris reguleres i henhold til prisstigning for vannavgiften i Modum kommune.

12.5 Mottak av septikslam for behandling

Kontoret for «Små avløpsanlegg i Drammensregionen» i Lier kommune, har fra 2012 overtatt den kommunale septikrenovasjonen i Modum kommune. Septikslam som blir samlet inn av renovatøren skal leveres for behandling ved Elvika renseanlegg. For levering av septikslam skal det betales en avgift som er lik for alle kommunene som betjenes av tilsynskontoret.

12.6 Tilkoblingsgebyr

Vann	Sats 2023	Sats 2024
Bygg til rent boligformål, pr. boenhet	17 000	17 000
Bygg til ikke rent boligformål, pr. bygg/pr. eiendom	17 000	17 000
Kloakk	17 000	17 000
Bygg til rent boligformål, pr. boenhet	17 000	17 000
Bygg til ikke rent boligformål, pr. bygg/pr. eiendom	17 000	17 000

Faktura for tilknytningsgebyr sendes ansvarlig søker på det tidspunktet som når søknad om sanitærabonnement er godkjent fra kommunen.

12.7 Gebyr iht. Forskriftens §1-2c

Gebyr for bestemte tjenester, for eksempel stenging og gjenåpning av vannforsyning, avlesningskontroll og purregebyr	1 400
Kontroll av vannmåler på stedet	0,00

Kontroll av vannmåler ved eksternt laboratorium	Etter faktiske kostnader
---	--------------------------

12.8 Reduksjon i gebyr iht. Forskriftens § 3-10

Gebyrreduksjon som følge av avbrudd utover 24 timer i vannforsyningen eller utilfredsstillende kvalitet på vannet	410
---	-----

13. Feiing og tilsyn

Tjenesten er merverdiavgiftspliktig (mva.) og er oppgitt med mva.

Årsavgiften er lik for alle boenheter uavhengig av antall piper, ildsteder og feiefrekvens. For fritidsboliger er det en fastpris, som faktureres etter utført oppdrag.

Brann- og eksplosjonsvernloven § 28 hjemler adgang til at kommunestyret kan fastsette lokal forskrift om gebyr for gjennomføring av feiing og tilsyn med fyringsanlegg. Forskrift om brannforebygging § 17 foreskriver at kommunen skal sørge for at feiing og tilsyn utføres etter behov. Det er feiervesenet som vurderer og fastsetter behovet for feiing og tilsyn.

Tjeneste - beløp i kr inkl. mva.	Pris 2023	Pris 2024
Feiing pr. boenhet og år	350 kr pr. år	380 kr pr. år
Feiing og tilsyn pr. fritidsbolig med ildsted – faktureres i etterkant av utført oppdrag	3 000 kr. pr.stk	3 200 kr. pr.stk
Tilsyn pr. boenhet pr. år	670 kr pr. år	710 kr pr. år
Andre tjenester, oppdrag på bestilling og større fyringsanlegg (Eks. fresing av skorstein, feiing og tilsyn med fyringsanlegg som ikke er bolig/fritidsbolig)	1 500 kr pr. time	1 600 kr pr. time

13.2 Alternativ til rivning av bygninger hvor brannvesenet utfører brenning som en del av en varm brannøvelse.

Brenning av hus er ikke et alternativ til rivning. Tillatelse til brenning må omsøkes av tiltakshaver i henhold til plan- og bygningsloven og i tråd med lokal forskrift om brenning. Før eventuell brenning må bygningen miljøsaneres på lik linje som ved riving.

Pris inkl. mva.

Hytte: 70 000 kr.

Bolighus: 90 000 kr

Næringsbygg: Pris fastsettes av brannvesenet for hvert enkelt tilfelle.

13.3 Gebyr for utrykning til unødvendig automatisk utløst brannalarm.

Ved automatisk brannvarsling til Sør-Øst 110 blir brannvesenet kalt ut som en fast prosedyre. Mange slike alarmer er såkalte unødvendige alarmer som skyldes brukerfeil eller teknisk feil på alarmanlegget.

Fra tredje utløste unødvendige alarm fra en bestemt adresse innenfor en periode på 12 måneder, påløper et gebyr til anleggseier på 12 000 kr inkl. mva./utrykning.

14. Gravplasser

Festeavgifter, kremasjonsavgifter og avgift for gravlegging av utenbygdsboende er fritatt for mva. Stell av graver og andre tjenester er belagt med mva.

Alle gravplassene i Modum	Sats 2023	Sats 2024
Avgift, ikke belagt med mva:		
Festeavgift pr grav i 10 år	1 920	2 100
Festeavgift pr grav i 20 år	3 840	4 100
Kremasjonsavgift		
Det krematoriet tar:	Ca. 7 520	Ca. 8 000
Gravlegging av utenbygdsboende		
kiste	8 500	9 000
urne	2 400	2 600
Gravlegging av utenbygdsboende muslimer		
Gebyret betales av kirkelig fellesråd i kommunen vedkommende har hatt bosted i	25 000	26 400

Tjenester, belagt med mva.:	Sats 2023	Sats 2024
	Inkl. mva.	Inkl. mva.
Oppretting av støtte	900	1 000
Bolting av støtte	900	1 000

Blomsterkasse – innkjøpspris inkl. mva.	1035-1500	1035-1500
Blomsterkasse – nedsetting eks. mva.	900	1 000
Stell av grav:		
Type A	1 700	1 800
Type B	2 000	2 100
Type C	1 500	1 600
Gravlegat 20 år		
Type A	34 000	36 000
Type B	42 100	44 400
Åmot kirkegård, navnet minnelund, for 40 år		
Kiste/urne med navn på felles minnesmerke i stein	15 400	16 400
Åmot og Heggen kirkegårder, navnet minnelund for 20 år		
Kiste/urne med navn på felles minnesmerke på plate	7 600	8 200
Kiste/urne uten navn på felles minnesmerke	3 800	4 100
Festeavgift minnelund, etter 20 år, pr 10 år*	2 200	2 400
Åmot kirkegård, felles gravminne		
Pr. bronseplate på felles gravminne, maks 4 stk.	8 300	9 000
Obligatorisk gravlegat i 20 år, type B	42 100	44 400

*Bruk av plate på navnet minnelund åpner for feste ut over 20 år. Festeavgift betales som ellers på gravplassene

15. Park og friluftsliv

Hjelp til drift av idrettsanlegg

Parkvesenet utfører plenklipping og gjødsling av fotballbaner og preparering av lysløyper for idrettslagene i kommunen. Ekstratjenester ut over dette må det betales for:

Fotballbaner – ekstratjenester	Sats 2023 Inkl. mva.	Sats 2024 Inkl. mva.
Vertikalskjæring av grasdekke på fotballbaner	3 600 kr/bane	3 600 kr/bane
Lufting av grasmatta på fotballbaner, sand betales av lagene som tidligere	3 600 kr/bane	3 600 kr/bane
Resåing, grasfrø betales av lagene som tidligere	3 800 kr/bane	3 800 kr/bane

Spredning av gjødsel på fotballbaner som kommunen ikke har ansvaret for klipping. Gjødsel betales av idrettslaget selv (ny fra 2023)	1 950 kr/bane	2 100 kr/bane
--	---------------	---------------

Skiløyper - Preparering til renn utenom ordinær arbeidstid:	Sats 2023 Inkl. mva.	Sats 2024 Inkl. mva.
Vakt – beredskap lørdag, søndag og helgedag	1 100 kr/døgn	1 200 kr/døgn
Vakt – på hverdager	0	0
Kjøring maskin lørdag, søndag og helgedag	1 300 kr/time	1 500 kr/time
Kjøring med maskin i uka	1 100 kr/time	1 200 kr/time

Park og friluftslivsområder - utleie

Gjelder områdene Stasjonsevja og Ole Einars plass

	Sats 2023 Ikke mva.	Sats 2024 Ikke mva.
Lag og foreninger må bekoste kommunens ekstraavgifter ved spesielle arrangementer på uteområder. Kommunegartner sender regning i etterkant av arrangementet.	Faktiske utgifter	Faktiske utgifter

16. Gebyr for gravetillatelser, kontroll og skilt-/varslingsplaner

Priser er eks. mva. For utleie av skiltpakke er prisen pr. påbegynt måned.

	Gebyr 2023	Gebyr 2024
Gravesøknad inkl. tilsyn og kontroll	3 700	4 000
Utarbeidelse av varslingsplan - liten	1 100	1 200
Utarbeidelse av varslingsplan - stor	3 200	3 500
Utlån av skiltpakke - liten	2 500	2 700
Utlån av skiltpakke - stor	5 000	6 000
Utsetting av skilt, etter medgått tid, pris pr time	1 000	1 100

Vedlegg 5: Budsjettpremisser og tekniske forutsetninger

Utenfor etatene:

KS sin modell for beregning av skatt og rammetilskudd brukes. For skatt og inntektsutjevning er skattenivået de tre siste årene lagt til grunn.

Kommunens to pensjonsleverandører, KLP og SPK, sine prognoser for 2024 er lagt til grunn for beregning av pensjonspremie, pensjonskostnad, premieavvik og amortisering av premieavvik.

Det er lagt til grunn flytende lånerente for 2024 på 5,35 %. For årene 2024 – 2026 er det forutsatt hhv. 4,95 %, 4,35 % og 4,28 %.

Det er forutsatt 80 nye flyktninger i 2024.

Driftsrammene til etatene vedtas på nettonivå. Driftsrammene tar utgangspunkt i vedtatt budsjett for 2023. Det korrigeres for politiske vedtak gjennom 2023 med virkning for senere år, tekniske justeringer mellom etatene, lønn- og prisvekst, endringer i forslag til statsbudsjett og endringer i demografi.

Pris- og lønnsvekst samlet for kommunesektoren (deflator) er anslått til 4,3 prosent for 2024. Lønnsveksten er beregnet til 4,9 prosent og prisvekst på varer og tjenester er beregnet til 3,4 prosent. Etatene kompenseres for lønnsvekst. Etatene er kompensert for 3 % prisvekst.

Det foreslås at eiendomsskatt i hele kommunen utredes og takseres i løpet av 2024 med sikte på innføring fra 2025. På bakgrunn av dette økes eiendomsskatten i 2025 med 15 mill. kr. Den økes ytterligere med 5 mill. kr hvert år i 2026 og 2027. Innføring av eiendomsskatt i hele kommunen er en forutsetning for å gjennomføre planlagte investeringer innen institusjonsplasser på Modumheimen og skoleutbygging ved Vikersund skole.

Støtte og utvikling:

- Politisk virksomhet forutsettes tilsvarende budsjett for 2023.
- Utgifter til lisenser er usikre og kan gi økte utgifter.

Familie og oppvekst:

- Antall flyktninger har stor effekt på tilbudet i skoler og barnehager og er dermed sårbar for større endringer.
- 2024 er første år for barnevernsreformen og det er noe usikkert hvordan effekten for kommunens utgiftsnivå blir.
- Det legges opp til samme antall barnehageplasser som i 2023.
- Det legges opp til at Familiens Hus fortsatt mottar prosjektmidler fra Helsedirektoratet.
- Det forutsettes samme aktivitetsnivå i forebyggende familieteam og PPT som i 2023.

Helse og velferd:

- Samme nivå på antall sosialhjelpøkere som i 2023
- Antall BPA brukere som på 2023 nivå
- Vedtak og antall brukere i tilrettelagte tjenester er stabilt som dagens nivå
- God rekruttering til ledige stillinger

Kultur og fritid:

- Slutføre plan og strategiarbeid – Kommunedelplan idrett- og fysisk aktivitet og Frivilligstrategi
- Øke antall brukere av kommunale tilbud innenfor sektoren

Teknisk og miljø:

- Fremdrift i investeringsprosjekter avhenger av at det tilsettes prosjektleder for utbygging.
- Det er forutsatt en kraftpris på 50 øre kWh.

Vedlegg 6: Klimabudsjett

Kommunens klima- og energiplan (vedtatt i 2023) har følgende visjon:

Modum er en klimasmart kommune hvor det er trygt å bo. Det er enkelt å arbeide og leve på en klimavennlig måte.

Hovedmålene for planperioden 2023 – 2033, er:

- Redusere klimagassutslipp med minst 50 prosent innen 2030 sammenlignet med 1990 tallet.
- Jobbe systematisk for å nå klimamål i samråd med andre aktører.
- Prioritere næringsutvikling knyttet til klima energi og miljø.
- I 2033 skal det bindes mer karbon i Modum kommune enn i 2022.
- Legge til rette for transport basert på klimavennlig løsninger.
- Sikre at Modum er et klimarobust og trygt lokalsamfunn i et endret klima.

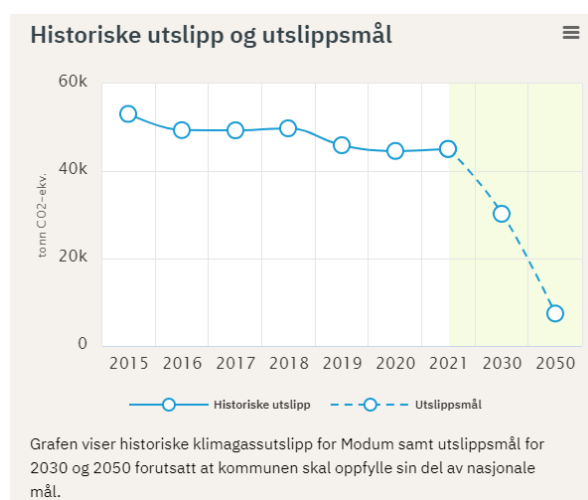
Ett av tiltakene i handlingsplanen er å utarbeide et klimabudsjett. Arbeidet er ikke fullført, men vedlegget er ment å gi noe informasjon om hva som er lagt til grunn i forslag til budsjett og økonomiplan.

Klimagassutslipp:

Sektor	Utslipp (tonn CO ₂ -ekvivalenter) pr år									
	2009	2011	2013	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Annen mobil forbrenning	4 115	5 277	5 918	5 668	6 558	7 897	8 135	7 101	5 916	5 536
Avfall og avløp	2 707	2 131	2 071	1 977	2 018	2 076	1 845	1 381	1 411	2 206
Industri, olje og gass	-	623	-	-	-	-	-	-	-	-
Jordbruk	18 677	18 206	17 904	19 086	19 715	20 210	20 294	19 368	20 301	20 384
Oppvarming	11 384	10 871	13 450	7 064	2 878	2 302	2 111	1 459	1 561	1 715
Veitrafikk	20 576	19 903	19 633	19 268	18 187	16 813	17 377	16 573	15 470	15 319
Sum	57 459	57 011	58 976	53 063	49 355	49 297	49 762	45 883	44 660	45 161

Som tabellen viser, har det i perioden fra 2009 til 2021 vært en nedgang i utslipp på 21 %. Det er særlig innen oppvarming at reduksjonen har vært. Jordbruk og veitrafikk utgjør den største delen av utslippene og det er derfor viktig at utslippsreduksjon også kommer her.

Kommunalbanken har publisert en graf som viser fremtidig reduksjon i klimagassutslippene for at Modum skal nå målet om klimagassreduksjon:

Graf: kommunalbanken

Av kommunens egen produksjon, er det lagt opp til følgende i økonomiplanperioden:

- Iverksette tiltak vedtatt i klima- og energiplanen, blant annet energiøkonomisering i kommunale bygg.
- Tilby kultur- og fritidstilbud lokalt (reduere transport)
- Ansette klima- og miljørådgiver
- Sikre at miljøhensyn ivaretas ved kommunale anskaffelser
- Utbygging av elbilladernett
- Gradvis utskifting av kommunale biler til el-biler

Nå klimamål i samråd med andre aktører:

- Bygge opp under næringsgrunnlag i sentrum gjennom fortetting og utbygging.
- Utvikle attraktive tettsteder etter prinsipper for kompakt og miljøvennlig stedsutvikling.
- Rullere kommuneplanens arealdel

Prioritere næringsutvikling knyttet til klima energi og miljø.

- Legge til rette for ny energi – etablering av solcelleparker og hydrogenproduksjon i Modum

Legge til rette for transport basert på klimavennlig løsninger:

- Fortsatt arbeide for reelt persontogtilbud langs Randsfjordbanen.
- Det er avsatt midler til gangveier

Sikre at Modum er et klimarobust og trygt lokalsamfunn i et endret klima:

- Det prioriteres midler til å utbedre overvannsløsninger slik at skader ved ekstremvær reduseres.
- Oppgradering av Bårud renseanlegg

I 2033 skal det bindes mer karbon i Modum kommune enn i 2022:

- Rullere kommuneplanens arealdel

Vedlegg 7: Hovedgrep for økonomiplanperioden

Aktivt deltagende liv

Overordna veivalg	Hovedgrep for økonomiplanperioden
Trygg og god oppvekst	- Familiens hus innebærer tidlig innsats og treffsikre lavterskeltilbud. Det settes av investeringsmidler til nybygg for å samlokalisere de ulike tjenestene. - Styrke arbeidet med foreldrestøtte - Ny Vikersund skole og idrettshall - Stimulere til møteplasser for barn/ungdom
Jobbe forebyggende	- Videreutvikle samarbeidsmodell for tidlig innsats rundt barn og unge (BTI) - Utvikling i tiltak og nye måter å jobbe på som fremmer voksne og eldre sine muligheter til å ta ansvar for egen helse og livssituasjon
Aldersvennlige lokalsamfunn	- Utvikle en boligpolitikk som fremmer eldre sin mulighet til å bo i egen bolig - Invitere til innbyggerdialog og medvirkning - Stimulere til gode møteplasser på tvers av generasjoner - Videreutvikle tilbudet ved Modumheimen med flere sykehjemsplasser og tilbud til hjemmeboende
Frivillig engasjement	- Utarbeide frivilligstrategi m/handlingsprogram - Samskaping med frivilligheten og lokalt næringsliv
Styrket tilknytningen til arbeid	- Etablere tverrfaglig prosjekt som skal anbefale samhandlingsmodell med tiltak. - Utrede tiltak for å sikre kommunen tilgang på tilstrekkelig bemanning og kompetanse

Økt attraktivitet

Overordna veivalg	Hovedgrep for økonomiplanperioden
Økt attraktivitet for unge og yrkesaktive mennesker	- Planlegging av attraktive sentrumsnære boligområder og nye løsninger for førstehjem - Fullføre planlagt bredbåndutbygging - Bredt tilbud av aktiviteter på fritiden (barn/voksne)
Tettsteder med gode sentrumsfunksjoner	- Planlegging av fysiske tiltak for tilgang til sentrumsområder for gående og syklende (Jarenveien prioriteres i 2023 – 2025) - Bygge opp under næringsgrunnlag i sentrum gjennom fortetting og utbygging.
Bedre kollektivtilbud	- Fortsatt arbeide for reelt persontogtilbud langs Randsfjordbanen
God næringsutvikling og tilstrekkelig med næringsarealer	- Sørge for tydeligere kommunal organisering av næringsarbeidet - Utarbeide toårige handlingsplaner for næring
Lokale opplevelser og tilbud	- Opprettholde kommunale tilbud i Furumo svømmehall, Modum kulturhus/kino, Modum bibliotek, Modum kulturskole - Opprettholde kommunal støtte til Blaafarveværket, Vikersund hoppcenter og Krøderbanen på samme nivå som i 2023.
Bærekraftig tjenesteutvikling	- Forbedre arbeidsprosessene gjennom økt digitalisering - Vurdere samarbeid med andre kommuner der det er hensiktsmessig - Ivareta gode tjenester i møte med økt antall flyktninger og økonomisk uro. - Prioritere ressurser til pleie og omsorg i tråd med befolkningsutvikling - Sikre nødvendig økonomisk handlingsrom ved innføring av eiendomsskatt og økt utbytte fra kraftselskaper.

	- Omstilling av kommunens tjenestetilbud, jf etatenes budsjettforslag. - Utarbeide tiltaksplan for å sikre tilgang på arbeidskraft til kommunale tjenester.
--	--

Miljø- og klimavennlig kommune

Overordna veivalg	Hovedgrep for økonomiplanperioden
Redusert klimautslipp i kommunen	- Iverksette tiltak vedtatt i kommunens klima- og energiplan, blant annet energiøkonomisering i kommunale bygg. Det opprettes stilling som klima- og miljørådgiver. - Tilby kultur- og fritidstilbud lokalt (redusere transport)
Bærekraftig utbygging	- Ved rullering av arealdelen må framtidig utbygging planlegges i tråd med vedtatt klima- og energiplan med kompakt og miljøvennlig stedsstruktur. Det må videre tas hensyn til naturinngrep og nedbygging av dyrka mark. - Legge til rette for ny energi
Godt vann	- Investeringer i ledningsnett, renseanlegg og reservevannskilde.
Naturmangfold	- Utarbeide plan for naturmangfold
Sikret ressursgrunnlag for matproduksjon	- Utarbeide kommuneplanens arealdel - Videreutvikle samarbeidet med Grønt fagsenter
Forebygge konsekvensen av klimaendringer	- Det prioriteres midler til å utbedre overvannsløsninger slik at skader ved ekstremvær reduseres

Dialog og samarbeid

Overordna veivalg	Hovedgrep for økonomiplanperioden
Økt dialog og samhandling med innbyggere, næringsliv, frivillig sektor og andre	- Utarbeide frivilligstrategi m/handlingsplan - Bruke biblioteket og kulturhus som arena for samhandling, debatt og meningsutveksling - Ta i bruk ulike metoder for å skape mer samhandling og åpenhet rundt det som skjer i Modum kommune